

ეროვნული
გეგმობის
სამსახური

ქართული
საგარეო
კულტურა

№ 1

იანვარი

1947

პ. ი. თ. ნ. ე. რ. ი

საქართველოს ახალგაზრდათა ლენინური კომუნისტური კავშირის
ცენტრალური კომიტეტის ყოველთვიური საბავშვო შუახალისი

1947 წელი

წელიწადი 21-ე

გამომცემლობა „კომუნისტი“

№ 1

იანვარი

ანდრო თაყაიძე

სადამი, ახალმ ნელი!

მშიდობით, მშიდობით დღებო ძველო!
მობრძანდი, მობრძანდი ახლო წელო!
გუნბლავდე ვარდთა და ჯეჯილთა შრიალით,
გვატკობდე სამგორის წუაროთა ჩხრიალით.

სალამი, სალამი მომავალს დიადს,
რისსუა და სიკუდილი ბნელსა და წევდიადს;
ვაშა და დიდება შრომას და გარჯას,
სამშობლოს წინსვლისთვის გამართულ ძაჯას.

ახალწლის დღებო, შემოკრბით ირგულივ,
იყავით მარადის სიცოცხლის ბრწეინვა,
ნათელი, როგორც რუსთველის წიგნი,
უდრეკი, როგორც რუსთავის რკინა.

ძია ლენინის წიგნები

მუკამან ლეონიძე

ყაყაჩოსფერი ყდები აქვთ,
ვარაყით შემოწერილი,
და ახატიათ შუბლგახსნით
ზედ დიდი ძია ლენინი.

ყაყაჩოსფერი ყდები აქვთ,
არცოდეს დაყვითლდებიან,
სახლში მოსული სტუმრები
მუდამ ღიმილით ხვდებიან,
იღებენ,

გადაფურცლავენ
და დიდხანს აცქერდებიან.

ამბობენ: ყველამ იცისო
დიდი ლენინის წიგნები!

მაგრამ იმასაც ამბობენ:
ყველაზე კარგი მიგნებით,
ძია სტალინმა გაიგო
ძია ლენინის ფიქრები!

ყაყაჩოსფერი ყდები აქვთ,
არცოდეს გაუხუნდებათ!

ჩემი ძვირფასი მამილო
სულ იმათ კითხვას უნდება,
სალამო ხანად გადაშლის:
ჯერ ერთთან აჩურჩულდება,
მერე მეორეს, მესამეს...
კვლავ პირველს დაუბრუნდება!

...ყაყაჩოსფერი ყდები აქვთ,
არცოდეს დაყვითლდებიან,
წაიკითხავენ დიდები
და დიდხანს აკვირდებიან,
მე კი პატარა ბიჭი ვარ,
ჯერ ფესვი უხდა გავიდგა
და ვნატრობ, მალე შევიძლო
სიბრძნის წიგნების წაკითხვა!
გავიზრდები და ვფიცავარ,
შევიგნო მათი ფიქრები,
დიდი სტალინის გახრდილი
სამშობლოს კაცი ვიქნები,
და ცამდე ამამაღლებენ
ძია ლენინის წიგნები!

4338

ვერნიკი სარაქიძე
მზარეული

გზა მშვიდობისა, ძველო
ორმოცდაექვსო წელო,
მზიან თარიღად მუდამ
ღარჩები საქართველოს.

უფრო გავიშლოთ ყლორტებს,
მწიფეს მოგახამო ნაყოფა,
რომ ყოველ ახალ წელმა
სულ უკეთესი გვხანოა.

რაც გულში ცეცხლი გვინთუ,
არასდროს ჩავგოქრება.
ჩვენ გაახარად, ძმებო,
ახალი წელი დგება!

ახალი წელი დგება
მშობლიურ ძთად და ველად.
სტალინი გვკითხავა: „მზად ხართ?“
„მზად ვართ!“ — მივუვებთ ბელადს.

საყვარელი ბიჭუნები

გულდას ნახატი

ღელამ თეატრში წაიყვანა გულდა. ძალიან
მოეწონა წარმოდგენა, გვირი მფრინავების
ვაჟკაცობამ მოხიბლა იგი. როცა ყოველივე
ღამთავე და, დიდხანს, დიდხანს უკრავდა
ტაშა. გული დასწყდა ბავშვს, კიდევ უნდო-
და გაგრძელებულიყო წარმოდგენა. რარიგ
კარგი იყო ცადაწვდილი თოვლიანი მთები,
ბროლის ჩანჩქერები, სოფელი თავისი ლა-
მანი მიდამოებით!

მამის შვიდი წლის იყო გულდა. შემდეგ,
როცა ბიონერი გახდა, მან გაიგო, რომ წარ-
მოდგენის მხატვრობა, რომელმაც ასე მო-
ხიბლა მამის იგი, ღელამის ეკუთვნოდა,
ცნობილ მხატვარ ქალს.

შემდეგ ღელის სამუშაო ოთახში, სადაც
მრავალი ნახატი იყო და ბევრი საღებავი,
ხშირად შედიოდა გულდა რაღაც განსაკუთ-
რებული მოკრძალებითა და პატივისცემით.
ერთხელ ფუნჯიც აიღო ხელში და აცადა
მიებაძა ღელისათვის. მამამ მოუწყო, მოე-
ფერა, დაარიგა, ღელამისის სამხატვრო ხელ-
საწყობები არ გაეფუჭებინა.

— გულდა, მე გიყიდი შენ კარგ ფერა-
დებს, მალე სოფელში წახვალ ბებიასთან
და ვინძლო სოფელი დახატო! — უთხრა
მამამ.

მართლაც, მეექვსე კლასში რომ გადავიდა
გულდა, მამამ შეუარულა დანაპირი. ზაფ-
ხული სოფელში გაატარა ბიჭუნამ.

შემოდგომაზე ჩამოვიდა გულდა. ბავშვი აღტაცებით ყვებოდა თავის მთაბეჭდილებებს. შემდეგ დედას ანახა თავისი ნახატები: „ცხენისწყლის ქალა“, „წისკვილის გზა“. დედას მოეწონა თავისი ვაჟის ნამუშევარი, ძლიერ დაინტერესდა. ხშირად უსწორებდა, აქებდა და აქეზებდა.

შემდეგ გულდას ნახატებმა სკოლაშიც მიიქციეს ყურადღება. გამოფენაზე მან პირველობა აიღო.

ერთ საღამოს მამა დაბრუნდა შინ. იგი მთელი დღეები საარჩევნო უბანში იყო. ჩაის შემდეგ სამუშაოდ მოემზადა.

— იცი, ნინო, ისეთი გაზეთი უნდა გავაქეთო, რომ არც ერთ საარჩევნო უბანს არ ჰქონდეს უკეთესი. შენ დამეხმარე! — სთქვა მამამ.

— სიამოვნებით, აი, სამუშაოს მოვრჩები! უკვე მესამე დღე იყო, რაც დედა მხატვრულ პლაკატს ამზადებდა, არჩევნებისადმი მიძღვნილს.

მამამ მოამზადა ქაღალდი, მასალები.

— მამიკო, მე შენთან სათხოვარი მაქვს, ნუ მეტყვი უარს! — გულდა მამას ჩაეხვიდა.

— მე დავხატავ გაზეთის სათაურს. ისეთს, შენ რომ მოგეწონება. უსათუოდ მოგეწონება! არჩევნებისათვის მეც ხომ უნდა გავაკეთო რამე!

მამას გაეცინა. დათანხმდა. მეორე დღეს მზად იყო ნახატი. გასინჯეს, დედამ შეუსწორა ადგილები. შემდეგ გაზეთის სხვა ნაწილი გაათორმა დედამ. მამამ წერილები დაალაგა გაზეთში. გაზეთი მშვენიერი გამოვიდა. უბანში მომსვლელთა საერთო ყურადღება დაიმსახურა. გულდა თან წაჰყვა უბანში მამას.

— რა კარგი გაზეთია, გიორგი, დიდებულის რედაქტორი ყოფილხარ! — უთხრა გულდას მამას მეგობარმა. — მხატვრობაც კარგია!

— ე? იმიტომ, რომ ნინოსა და გულდას ვკუთვნის! — უბასუხა მამამ.

— ყოჩაღ, გულდა! ჩემო ბიძიკო! გულდამ დაიმორცხვა და თავი ჩალუნა. ყმაწვილმა კაცმა თმებზე გადაუსხვა ხელი და გულზე მიიკრა საყვარელი ბიჭუნა.

ვაჟას პირველი სიზღვა

ვაჟამ მხოლოდ წინაღედს გაიგო, რომ უბანში, რომლის საარჩევნო კომისიის წევრი იყო მამა, თავის კანდიდატთან შეხვედრის შემდეგ მხატვრულ კონცერტს აწყობდნენ. მამა დღე სამზადისში იყო. ცალკე მწერლებს ეწვია, რომელთაც მონაწილეობა

უნდა მიეღოთ, მსახიობებს პროგრამა შეუტრია. საღამოს მხატვრულ ნაწილში ცნობილი საბჭოთა კომპოზიტორი მონაწილეობდა, როგორც ვაჟამ შეიტყო.

— დედა, მამა მალე მოვა?! — შეეკითხა იგი დედას, როცა სკოლიდან დაბრუნდა.

— მამა მოსულაია, შვილო!

ვაჟა მამის სამუშაო ოთახში შევიდა. მამა წერდა.

— მამა, უნდა მომისმინო, მე ახალი სიმღერა დავწერე, შენ ხომ გიყვარს ჩემი სიმღერები!

მამას გაეცინა. წერას თავი მიანება.

— აბა, დაუკარი, ვაჟა, შეიძლება კარგი რამ იყოს!

იგი წამოდგა და შვილს გაჰყვა სასტუმრო ოთახში. ბიჭუნა როიალთან მივიდა. ნოტები გაშალა. დაჯდა. მთელის გატაცებით უკრავდა ყმაწვილი. ჰანგი ჰანგს ცვლიდა, ხოლო დასასრულ იგი იმდენად ძლიერი და მრავლის მთქმელი შეიქნა, რომ მამამ ვერ დატარა თავისი აღტაცება.

— ყოჩაღ, ვაჟა! შენ კარგად გიმუშავია!

— მამიკო, ამ სიმღერას „ხალხის პირველი რჩეული“ ეწოდება. რამდენი ხანია ვწერ. თუ შენ მოგწონს, მე დაუუკრავ თქვენთან დღეს საღამოთი...

— ვნახოთ, თუ კარგად მოეშადები!

მამის თანხმობამ აღატოთოვანა ბავშვი.

საღამოთი კანდიდატთან შეხვედრის შემდეგ გამართულ კონცერტში მონაწილეობა მიიღო პიონერმა ვაჟა ქებულაძემ, რომლის გამოსვლამ ამოზრჩეველთა საერთო მოწონება დაიმსახურა. ტაშის ხმა რომ მიწყდა, საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარემ თავიანთან მიიხმო ყმაწვილი, მიუალერსა და უთხრა:

— ყოჩაღ, ბიჭუნა, პიონერიც ასეთი უნდა!

ოკი ავთანდილი

ისინი სხვადასხვა სკოლაში სწავლობენ. პირველი ავთანდილი მტკვრისა პირს, სანაპიროზე რომ სკოლაა. მეორე სვანეთის უბნის ქვემო ერთ-ერთ სკოლაში.

ღილით ისინი მუდამ დათქმულოვით ხილზე ხვდებიან ერთმანეთს.

- საით ავთანდილი?!
- სკოლაში!
- შენ საით?!
- სკოლაში!

გაუცინებენ, ხელს მაგრად, ვაჟაკურად ჩამოართმეიან ერთმანეთს და მერე ჩქარი ნაბიჯით სკოლისაკენ გაუყვებიან.

იმ დილით ხიდის თავში შეხედნენ ერთმანეთს ავთანდილები.

— კვირას ჩვენი უბნის ამომრჩეველებისათვის სკოლაში კონცერტს ვაწყობთ. მოდი, გვიმეველე, შენ ლექსი დაწერე! — უთხრა ნორჩმა მხატვარმა ნორჩ პოეტს.

— იმ დღეს ბელადმა ნდობა რომ გამო-

გვიცხადა, მე სტადიონზე ვაჩლი მამას, ამომრჩეველთა საერთო კრებაზე.

დავწერე ლექსი, გინდა წაგიკითხო?!
ბიჭუნამ უბნის ჯიბიდან ამოიღო ქაღალდი და გაუწოდა მეგობარს.

პოეტი დღევანდამ, მხატვარმა დაიწყო კითხვა:

პირველი კანდიდატი

ვის ასხენებს მთა და ბარი და ბალახის ნაზი ღერო?
ჰკითხეთ მგოაანს გულანთებულს, ვინ ჰყავს პირველ სასიმიღეროდ!
სიყვარულის ჟრუანტელით გულმართალმა ჩვენმა ხალხმა პირველი ხმა მას მიუძღვნა, ვინც პირველად მზე გვანახა. ის დასახა, როგორც მუდამ. თავის პირველ კანდიდატად, ვინც ახალი ცხოვრების გზა მზის ცივით დაგვიხატა, ვინც სინათლე დაგვანახა, ხალხის გზაზე იღვა მუდამ, ვინც გაგვიბა გულის სიმნი სასიმიღეროდ სიხარულთან, ვინც გვარგუნა გამაოჯგვება მიხაკისფერ კირთან ომში, ვინც პირველი სიმღერაა თვით სიმღერის სამშობლოში.

— მშვენიერია. მაშ, მოხვალ ჩვენს სკოლაში და მონაწილეობას მიიღებ ჩვენს საღამოში!

— აუცილებლად!

მეგობრები გულითადად დაემშვიდობნენ ერთმანეთს.

იმ ყინვიან იანვრის საღამოა ამომრჩეველებით გაიჭედა სკოლის კლუბი. პიონერებმა და მოაწავლეებმა წარმოადგინეს ლიტერატურული მონტაჟი „ხალხის პირველი რჩეული“. მაყურებლებმა ტაშით დააჯილდოვეს მონაწილენი. მოხუცმა ამომრჩეველმა ქალმა ხელი ჩამოართვა სკოლის დირექტორს და ღრმად ნასიამოვნებმა დედური აღერით უთხრა:

— გმადლობთ, პატივცემულო მასწავლებლო, შვილო ჩემო, ასეთი კარგი ბავშვების აღზრდაათვის!

განაკუთრებით ბედნიერი იყო იმ საღამოა ორი ბიჭუნა: თბილისის ვაჟთა მე-19 საშუალო სკოლის ნორჩი მხატვარი ავთანდილ გაჩეჩილაძე და ვაჟთა მე-11 საშუალო სკოლის მოაწავლე ნორჩი პოეტი ავთანდილ სვანი.

ორთავეს უხაროდათ, რომ უშუალო მონაწილენი იყვნენ ამ კარგი მხატვრული საღამოს მოწყობისა, რომელმაც ასე გაახარა უბნის ამომრჩეველები.

ია მარაბული

სეაკრეხნო სიმღერა

კარზე მომდგარა ცხრა თებერვალი,
ვით შუქი ჩვენი გამარჯვებისა..

— კარზე მომდგარა ცხრა თებერვალი —
კრიალა დილა არჩვენებისა!

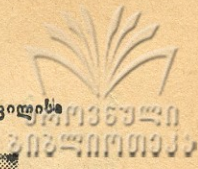
იმ ნათელ დილას,
იმ ნათელ დილას
ქუჩებში როცა გალხვება თოვლი,
ჩვენთან იქნება დიდი სტალინი,
ჩვენი ბერია და მოლოტოვი!

ვაგზენდავ თბილისს, საყვარელ
თბილისს, —
დამეფინება ღიმილი ტკბილი...

და ვადლეგრძელებ მშობლიურ
სტალინს,
ვისზე სიმღერაც გულში ანთია,
ვინც წინ მიუძღვის სამშობლოს ჩემსაა
და კომუნისტურ დიად პარტიას.

კარლო ჯელიძე

თბილისის ვაჟთა 1-ლი საშუალო
სკოლის მოსწავლე

მეოთხე სტალინური ხუთწლედის გეგმით საქართველოში დიდი მშენებლობაა გათვალისწინებული. ამ მშენებლობაში ფრიად საყურადღებოა ლუგელა.

ლუგელას ამბავი ადრეც მსმენია, მაგრამ ყველაფერი როდი მჯეროდა. ვიფიქრე: პირადად ვნახავ, მართლა ასეთი ჯადოსანია მეთქი ის ლუგელა? ვნახე და ჩემს გაცეზებას საზღვარი არა ჰქონდა. და მე მინდა მოგითხროთ ლუგელას საკვირველებანი.

ლუგელა იმყოფება ჩხოროწყუს რაიონში, სოფელ მუხურიდან 5 კილომეტრის მანძილზე. ჩხოროწყუს რაიონი მდებარეობს დასავლეთ საქართველოში, მდინარე ოჩხამურისა და ხობიწყლის ნაპირებზე. ლამაზი, ჯანაღი, მთაგორიანი რაიონია. რაიონში მოჰყავთ ჩაი, ციტრუსები, მიაღივენ აგრეთვე მეცხოველეობას, მეაბრეშუმეობას, მეფუტკრეობას. მაგრამ ეს ყველაფერი არ გაგაკვირვებთ: ასეთსავე კულტურებს საქართველოს სხვა რაიონებშიც მიაღივენ. ჩხოროწყუ გაგაკვირვებთ თავისი საოცარი სიმდიდრით, რომლის ბადალი ქვეყანაზე არაა. ესაა სწორედ ლუგელა.

რა არის ლუგელა?

• • •

ვთქვათ. ომში დაიჭრა ჩვენი სამშობლოს რომელიმე დამცველი. დაჭრილი წევს ჰოსპიტალში და ჩვენ გვაუბრუნებს მისი ჩქარა მორჩენა. გასაგებია ჩვენი სურვილი...

ჰოდა მიმართეთ ლუგელას, იგი ჩქარა მოარჩენს დაჭრილს, რადგან ლუგელა ჩქარა ახორციებს ჭრილობას.

ვთქვათ, დაჭრილი გვიან მოათავსეს ჰოსპიტალში. ჭრილობა დაჩირქდა და საშიში მდგომარეობა შეიქმნა.

მიმართეთ ლუგელას, იგი მოსპობს დამაჩირქებელ ბაცილებს და გადარჩება ადამიანი.

დიდი უბედურებაა ჭლექი. რამდენი ადამიანის სიცოცხლე უმსხვერპლია მას! ჭლექი იმითაც არის აახიფათო, რომ იგი გადამდებია...

ჰოდა ჩხოროწყუს რაიონში ფრონტიდან ჩამოვიდა დავადებული მებრძოლი, არტემ შენგელია. არტემს აისხლი სდიოდა პირიდან და ექიმებმა დაასვენეს: ჭლექი აქვსო. ექიმმა შალვა შენგელიამ მაშინვე მიმართა ლუგელას და მოარჩინა სამშობლოს დამცველი...

თქვენ, ბავშვებო, ხშირად გაწუხებთ ჯირკვლები. ჯირკვლებიანი ბავშვი ცოტას ჭამს, უხალისოა, სუბტია. სუბტია ბავშვი სუბტად სწავლობს.

მიმართეთ ლუგელას: იგი ჰკურნავს დაავადებულ ჯირკვლებს.

პატარებს ნერვები არ გაწუხებთ, მაგრამ ზოგ დიდებს ძალზე აწვეთ აშლილი ნერვები. ვთქვათ, გაიჭრიალა კარმა, ან ფოტალიონმა დაავიანა გაზეთის მოტანა. ნორმალუ-

ჩი ადამიანი მიზეზს გვიგებს და ზომებს მიიღებს. ნერვიული ადამიანი კი დაიწყებს შფოთვას, წუხილს, ხანდახან ყვირილსაც. მიეცით ნერვიულ ადამიანს ლუგელა და დამშვიდდება...

თქვენ თუ გინახავთ ღრძილებდავადებული ადამიანი? საშინელი ავადმყოფობაა პიორეა: თუნდაც ახალგაზრდა იყოს, ყველა კბილი დასცივივდება ადამიანს. მოდი და იცხოვრე უკბილოდ! სულ ფაფას ხომ ვერ ჭამთ?

ჰოდა ლუგელა არჩენს პიორეას.

ლუგელა მანე მწერების მტერია. იგი სპობს ბაღლინჯოს, რწყილს, მებენარებს... ლუგელა ჰკურნავს სურდოს, კანის ქავილს, ქერცლს...

პირდაპირ საოცარია მისი ძალა.

ერთ საინტერესო ამბავსაც გიამბობთ.

სოფელ მუხურში, რომლის ახლოა იმყოფება ლუგელა, მე ასე მითხრეს:—აქ ადამიანები დიდხანს ცოცხლობენ: 100 წელი, 125 წელი, და არა მარტო ცოცხლობენ, ისე კარგად გრძობენ თავს, რომ ჰაბუკე--ბევით ადიან ხეზე. შოშია ცირდავა 120 წლისა იყო და ხეზე გადიოდა ყურძნის საკრეფად. მაჯი გახარია 125 წლისა იყო და ახალგაზრდასავით მუშაობდა ყანაში. ივანე გაბედავა 105 წლისა და ახლაც ყოჩაღადაა... ესენი ყველანი ლუგელათი სარგებლობდნენ და დიდხანს იცოცხლეს.

აი, როგორი მეგობარია ლუგელა ადამიანისა! ლუგელა ადამიანის სიცოცხლესაც ახანგრძლივებს თურმე!

განა მარტო ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზრუნავს ლუგელა?

ვთქვათ, სახლს ხანძარი გაუჩნდა. თქვენ არ უნდა, დიდი უბედურებაა ხანძარი. მაგრამ მეხანძრეებმა თუ ლუგელას მიმართეს, სწრაფად ჩააქრობენ ცეცხლს. ამისათვის საჭიროა ლუგელა გაერიოს წყალში.

როგორც გითხარით, ჩვენს ქვეყანაში დიდი მშენებლობაა გაჩაღებული. მშენებლობისათვის ბევრი ამტანი და ცეცხლგამძლე მასალაა საჭირო. ლუგელა იმით დაეხმარება მშენებლობას, რომ შპალებს, სატელეფონო ბოძებს, საავიაციო მშენებლობის დეტალებს ცეცხლგამძლესა და ამტანს გახდის.

ლუგელას დიდი მნიშვნელობა ექნება გემო-კვების პრეწველობაშიც. დამზადებული პროდუქტები ინახება საწყობებსა და სარდაფებში, სადაც სინესტე აფუჭებს მათ. ლუგელა იცავს პროდუქტებს სინესტიანგან. ლუგელა ცეცხლისა და სინესტის მტერია.

სამამულო ომის დროს ყოფილა ასეთი შემთხვევა: თბილისიდან ფრონტზე თვითმფრინავით გაგზავნეს ერთი ფრიალ საჭირო საგანი. გერმანელებმა ჩამოაგდეს ჩვენი თვითმფრინავი. ბედზე იგი ჩვენს განლაგებაში დაეცა, მაგრამ დააწვა კი. მივიდნენ ჩვენები დამწვარ თვითმფრინავთან და რა ნახეს? ის ფრიალ საჭირო საგანი უვნებელი აღმოჩნდა. თურმე ის საგანი ნახერხით საგსე ყუთში იდო, ნახერხი კი ლუგელათი იყო გაქდენთილი.

აი, როგორია ლუგელა! აი, რა თვისებები აქვს მას.

ბოლოს და ბოლოს რა არის ლუგელა?

ლუგელა არის მინერალური წყალი. მისი საოცარი თვისებები იმით აიხსნება, რომ მასში ბუნებრივადაა შეზავებული ქლორი და კალციუმი.

ამ საკვირველ წყალს ლუგელა იმატომ ეწოდება, რომ იგი სოფელ ლუგელაში ამოდის მიწიდან. დღელამეში მისი რაოდენობა (ანუ დებეტი) 24.000 ლიტრს უდრის.

ლუგელას ანკარა ფერი აქვს, არ ფუჭდება ჭურჭელში, თუნდაც წლობით შეინახოთ. გემო მწარე აქვს, ქინაქინისა. მასი დაღვევა მხოლოდ წვეთობით შეიძლება.

თუ რა დიდი მწიგნულობაა ეს წყალი, ამას უკვე გელაპარაკეთ, ხოლო თუ რა დიდ-იმიდირება ეს წყალი, ეს ჩანა იქიდან, რომ ასეთი წყალი ევროპაშიაც არის, მაგრამ...

ევროპის წყლის ერთ ლიტრში სამნახევარი გრამია ქლორკალციუმისა (და ამით ევროპას თავი მოაქვს), ხოლო ჩვენს ლუგელაში ერთ ლიტრში ორმოცდაექვსი გრამია ქლორკალციუმისა...

ჯერჯერობით მთელი ეს სიმიდირე ხობიწყალში იღვრება...

მაგრამ ქართველი ხალხის საამაყო შვილის ამხანაგ ლავრენტი ბერიას მითითებით

ლუგელას მშენებლობა მკითხე სტალინის ხელმძღვანელს გეგმაშია შეტანილი. ახლა ჩხოროწყუს რაიონში დიდი მშენებლობა დაწყებული ლუგელასთან დაკავშირებით. აქამდე ლუგელაში საცალფენო გზა მიდიოდა, ახლა მუხურთან ლუგელაში ფართო საავტომობილო გზა გაკავდა, ხოლო თვით მუხურში სანატორიუმი და დაასვენებელი სახლი შენდება. მუხურამდე კი ლუგელა მიღებთ უნდა ჩაბოვიდეს.

მეოთხე ატალინურ ხელმძღვანელს ლუგელას სახით დიდი და ძვირფასი საჩუქარი მოაქვს ჩვენი სამშობლოსათვის.

ოთარ ჭაღიძე

ნახატები მ. დაუშვილისა

სპსა თომას ნაამგომი

(სამგორის ლეგენდა)

ბერიკაცი ვარ, ჩემი ხნის ქვაც კი აღარა გორავსო, ნახვას ბევრისას მოვეაწარ, ბევრის თქმაც მინდა მოვასწრო. გაგიგონათ, შვილებო, ლოჭინის ხევი სად არი? იმ ხევს სიაფთრე სკოდნია, შმაგია, როგორც აფთარი. ათას ხუთასი წლის წინათ თურმე იმ ხევის ნაპართან ერთი მოხუცი ცხოვრობდა, — წვრილშვილიანი დაქვრივდა. ის ბერიკაცი იბერთა ლაშქრის მაცნობე ყოფილა, ხევიპირ ქოხი კაპოჭით და ღორღით გაუღობია.

ქოხის წინ სვეტი დაედგა, თივა ეყარა სვეტის თავს. მტრია ლაშქრია გამოჩენისას აჩირადდნებდა ცეცხლის ალს და კვამლი ყოვლით სწვდებოდა კუთხეს იბერთა ქვეყნისას. ვინ არ იცნობდა ცალხელას, სახელად ერქვა ლოჭინი, ბებერ ლომს თურმე მარჯვენა ომში ჰქონია მოჭრილი. აულ ხევის პირას ცხოვრობდა იბერიელი ცალხელა; სისხლს ღვრდა, თავსა სწირავდა სამშობლო ქვეყნის სახსნელად და ხევსაც მისთვის დაერქვა ლოჭინის ხევი სახელად.

ერთზელ მდინარე ადიდდა
და გადაშავდა ის ხევი,
ძირში ბოთხარა მტეხები,
ჩამოათრია ძირს ხენი.
მოაგორებდა შავ ლოდებს
შავი დევივით მრისხანე,
გადააშავა, წალეკა
გაღმა-გამოღმა მთის მხარე.

* * *

ლომკაცი ტალოებს გასცქერის,
ძლივს მოიხანს გაღმა ნაპირი,
გაღმისკენ გადაუჩიყავს
ტალოებს დამხრჩვალი ნადირი.
უცებ შენიშნა ახლოდან:
ზვირთებს შვლის ნუკრი მოჰქონდა,
რას დააკლებდა პატარა
ხევის ნიაღვარს ბობოქარს.
ისმოდა მისი გოდება
და რიყის ლოდთა გრიალი,
შვლის შვილი მშველელს ეძებდა,
ეძებდა, მაგრამ ვინ არი
დამხსნელი მისი, თუ არა
ის ერთი ადამიანი,
ის ერთი კაცი, ლომკაცი,
ის ერთი კაცი ცალხელი,
რომელსაც ნუკრის ტირილმა
გულში ჩაუდნო ნადველი.
სწრაფად შეიჭრა ტალოებში,
სულმოუთქმელად გატოპა,
თითქოს იფეთქა ძარღვებში
წარსულმა ახალგაზრდობამ.
მტერთან ბრძოლებში ნაცადი,
ძმისთვის ისრითაც დაჭრილა,
და რკანისგულა ლომკაცმა
შვლის ნუკრიც გადაარჩინა.
გადაარჩინა და ტალოებს
შორს გასარიყად არ მისცა,
გამოიყვანა ნაპირზე.
ნუკრმა, იხილა რა მიწა,
სველი ტუჩებით დაკოცნა
თვალები ბერიკაცისა.

ნუკრი იშვილა მოხუცმა,
კვლავ შეემატა მას შვილი,
და ისიც ეგულებოდა
ქოხში მესამე ბავშვივით.
მაგრამ სიბერის ბოლო ხომ
სიკვდილია და სიკვდილი.
დაჩანჩაკდა, ჩავარდა
ლოკინად ღონემიხდილი.
ობლების მამამ შვილებს
დარდი მიწაში წაიღო,
დარჩა ორი ძმა და შველი,
შველი მესამე ძმა იყო.

არ დაივიწყეს ვაყებმა
მამის საქვეყნო ხელობა,
საქმე ებარათ დიადი, —
იბერთა ქვეყნის მცველობა.
ძმებს ბავშვობიდან შეზრდილი
ყურცქვიტა შველიც შველოდა,
კაცივით უღარაჯებდა
შველი გამველელთა ფენის ხმას,
ისიც იცავდა სიწმინდეს
მამაც იბერთა ქვეყნისას.
ქოხის წინ თივის ზვინული
იდგა ნათელი ის სვეტი,
მასზე მაღალი რა იყო
ქვეყნად უთაღო ცის მეტი,
და ყურს უგდებდა მზის სუნთქვას
იბერიელთა იმედი.

ერთ ღღეს ცხენების ჭიხენიმა
შეძრა, შეაკრთო მთა-ბარი
და ხმა დაირხა: — ხონთქარმა
გადმოლახათ საზღვარი
სვეტი საზღვარზე კი არა,
შუაგულისკენ, შორს იდგა.
ამბავი მტრების მოსევის
შველმა შეიტყო შორიდან:
ფოლადისგულა ვაჟკაცებს
შველი სმენითა სჯობნიდა.

ერთი ძმა სვეტზე ავარდა,
კბეღ იხმარა ბაწარი,
ის იყო უნდა დაენტო
მაღალ თავანზე ხანძარი,
რომ უცბად ისარნაკრავი
ძირს წამოვიდა გულადმა...
ვაი, ასეთი სიკვდილი
განა ძმებს სადმე უნახავთ?!.
ცოდვით ტირილი დაიწყო
მიწამ და ბალახ-ბულახმა.
არც ძმა შეშინდა უმცროსი,
შველი მოიხმო მან ფრთხილად,
ყელზე წერილი ჰოაბა
და ლაშქრისაკენ აფრინა.
აფრინა, მერე სვეტისკენ
ჩირადნით ხელში გასწია,
მხარში ისარი მოარტყეს,
მხარი დახარა არწივმა.
მხარის ტკივილი ვერ მოკლავს,
ჰამის გაზრდილი კაცია.
მიდის, ცისაკენ მიიწევს,
მამას იხსენებს წინაპარს,
მადის და მიაბრიალებს
თივის ზვინისკენ ჩირადდანს.
მხარში კრილობას გაუძღვებს,
ბეჭის ტკივილსაც აიტანს...

მოხვდა მესამე ისარიც,
სისხლი მოჟონავს მხარიდან.
ვაჟკაცმა სიკვდილს აჯობა,
სვეტის თავაძღვე ავიდა.
ავიდა, მაგრამ მარჯვენა
გადანესხიბა მტრის ისრით
და ჩირაღდანი მაღლიდან
ძირს წამოვიდა გიზგიზით.
დარჩა ვაჟკაცი უცეცხლოდ, —
ცეცხლი ისარმა ჩაუქრო.
გული ხომ მაინც გულია,
გული ხომ მაინც ჩაუქობს.
გულში რომ ცეცხლი უნთია,
უნდა მაღალ სვეტს აჩუქოს.
უნდა, რომ თვითონ აკვამლდეს,
რა ვუყოთ, ფერფლი დარჩება,
რა ვუყოთ, ჩაქრეს სიცოცხლე
მამულის გადასარჩენად!

შველი შეიჭრა ქალაქში, —
სარდალს მიაართვეს წერილი,
შველი კი თვალის ხამხამში
იქ გაჩნდა ჩამოცრემლილი,
სადაც უძრავად ელაგნენ
სვეტიდან ჩამოცვენილნი.
ატირდა შველი, ატირდა,
ცრემლი უწყალოდ დაღვარა
და ბოლოს გაოგნებულმა
თავი ქვის სვეტზე ახალა.
მოძმეთა გვერდით წაიქცა
ტყის გულში დაბადებული,
იბერის ქოხში გაზრდილი,
ძმობისთვის თავდადებული.

და ბოლოს, როცა იბერთა
დაუძლეველმა ლაშქარმა
წმინდა მიწაზე დადგმული
მტრის ნაფეხური წაშალა
და როცა გამარჯვებული

შინ ბრუნდებოდნენ მხედარნი,
სვეტთან იხილეს უეცრად
სამი უსულო ცხედარი.
შეიცნო ყველამ სამივე
და გლოვის ნიშნად ცას სტყორცნეს
მოლაშქრებმა ისრები,
მერე კი მკვდრები დაკოცნეს.
დაასაფლავეს ცალ-ცალკე
ხრიოკ მინდორში სამი ძმა,
ლაშქარმა მუჟით მოზიდა
კერის ნაცარი და მიწა
და ძმათა სამი საფლავი
სამ მაღალ ბორცვად გადაიქცა.
აქ მოდიოდა ყოველ წელს
გამარჯვებული ლაშქარი,
მუჟით აქ ყრიდა სველ მიწას
და იზრდებოდა საფლავი.
ქარმა და წვიმამ ბორცვებზე
კენჭიც არ ჩამოაგორა,
სამი საფლავი გადიქცა
ცისკენ აზიდულ სამ გორად.

დღეს თქვენ, შვილებო, მახარეთ:
სამგორზე არხი გაჰყავთო,
ლოჭინა ხევიც, ველებიც
წალკოტად უნდა გახადონ
და სამი გორაც აქცაონ
აყვავილებულ ბაღადო.
იერი უნდა იცვალონ
გადარუჯულმა მინდვრებმა,
ის სამი გორაც ხეხილით
ისფრად აბიბინდება.
და შველი, ძმებთან შეზრდილი,
დილის უამს ბაღში გამოვა,
თვალეზს განაბავს, მოისმენს
ნუშებში შაშვის გალობას.
თვალს გაახელებს ფესვებიც,
ხრიოკ მიწაში შემხმარი,
და ასრულდება ქართველთა
დიდი ხნის ნაოცნებარი.

გიორგი ქუჩიშვილი

20 იანვარს გარდაიცვალა გიორგი ქუჩიშვილი, ჩვენი ახალგაზრდობის საყვარელი პოეტი. აღარ არის ჩვენი ჟურნალის მოამბე გულითადი პოეტი, ყოველ ნომერში თავისი ნარნარი ლექსებით რომ გესაუბრებოდათ, პატარებო! ველს ყვავილებს ვადარებდათ, თქვენი ბრწყინვალე აწმყო და მომავალი ახარებდა მას.

სად არ ნახავდით საყვარელ პოეტს — სკოლაში თუ პიონერთა ბანაკებში, რაზმის შეკრებაზე თუ საზეიმო საღამოებზე, დილაადრიან შემოივლიდა რედაქციაში, გულისჯიბიდან ფარატინა ქალაღზე დაწერილ ლექსს ამოიღებდა და მოჰყვებოდა ჟიბუხას თავისებური სასიამოვნებით. მაშინ კიდევ უფრო ახლობელი, მშობლიური და საყვარელი იყო იგი; მალალი, შავგარემანი, მგზნებარე პოეტი ერთიანად ხიბლავდა მსმენელს.

თქვენი წარმატება, პატარებო, საკუთარ გამარჯვებად მიიჩნდა, ქებას არ იშურებდა. ამ შემთხვევაში ნამდვილი ოქროპირი იყო პოეტი.

ერთ დღით, თავისი აღტაცება ვერ დამალა პოეტმა. პიონერთა შეკრებას დასწრებოდა წინაღლით. საბატო პიონერად აერჩიათ იგი და წითელი ყელსახვევიც გაეკეთებინათ მისთვის სამახოვროდ. ყოველივე ეს პოეტს ლექსში დაეხატა,

გიორგი ქუჩიშვილის ლექსები მთელი გულწრფელობით გადმოგვცემენ მისი ავტორის კეთილ სურვილებს ჩვენი ნორჩი თაობისადმი. სამშობლო და მისი დიდი ბელადის საყვარული — აი, რას ნერგავდა იგი უპირველეს ყოვლისა თითოეული მოზარდის გულში. დიდი ქართველი ლავრენტი ბერია და მისი ფანდაუდებული ამავი ქვეყნისათვის — ეს იყო მისი ლექსების მთავარი თემა. ხოლო, როცა მტერი კავკასიის ბჭუნ მოადგა, პოეტი-ჯარისკაცი მაშინ ფრონტზე წავიდა.

იანვრის თოვლიან დღეს დიდუბის მწერალთა პანთეონის მიწას მივებარეთ საყვარელი პოეტი.

დღეიდან ჩვენი ჟურნალი თავის მკითხველს ველარ ქიუტ ნ. პ. ეტი გიორგი ქუჩიშვილის ახალ-ახალ ლექსებს... სამაგიეროდ ჩვენი მოზარდი თაობის გულში მარადიული იქნება ნათელი სხოვნა პოეტისა, რომელმაც ხმაუწყობით უმღერა ჩვენს დიად აწმყოს, მის ძლიერამოსილ ახალგაზრდობას და ბრწყინვალე მომავალს!

პოეტი ჩვენთან იყო...

(მოგონება)

ყო თოში და ქარი
ყო პირქუში დილა,
იანვარს მოადგა მაშინ
ორი ქართველი წყვილად.
დავკოცნე ორიგ ტუბილად,
ვკითხე ბარია და მთისა,
რადგან მწყუროდა ძალზე
ამბავი ჩვენი მხრისა.
და ვიცან ქუჩიშვილი,
ეპყრა შაშხანა ხელში,
ფარაჯა ეცვა პოეტა,
გამართულიყო წელში...
— ჰე, ქართველებო! ხედავთ?
მტერი გვიმზადება გლოვას.
შოთას მოდგმანო, მაგრად
დასცხეთ ფაშისტურ ხროვას!
წმინდად დავიცვათ ჟიცი,
სამშობლო ვარდად შოლი,
მტერს ვდიოთ ბერლინამდე —
გვეძახის ჯულაშვილი.
და, როგორც რიგით მებრძოლს,
ეპყრა შაშხანა ხელში,
პოეტს ფარაჯა ეცვა,
გამართულიყო წელში...

მიხეილ აღუაშვილი

(ლიტენანტი)

(გაღმოკეთებული ს. მარშაიდან)

1.

წიგნს მოვლა და ზრუნვა უნდა
კუთვც უნდა, გონებაც...
წიგნები აქვს ვანოს, მაგრამ
ვაი ამგვარ ქონებას:

ჭუჭყიანი, კუზიანი,
გვერდზე დანით შეჭრილი,
თავში ფურცელდაკარგული,
ბოლოჩამოგლეჯილი.

ჩერებს მიუგავთ გარეკანი,
პურიანს და
წვირიანს,
მტვერში ყრიან და საწყლები
ტირიან და ტირიან.

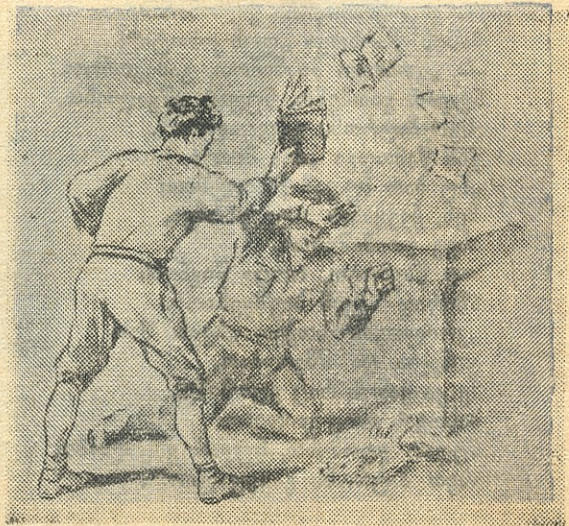
2.

წაეკიდა ვანოს გოვა,
წიგნი დაჰკრა, არ დაზოგა,
გაიფატრა წიგნი სამგან,
სამი გაჩნდა ერთისაგან.

3.

წუხს „შვლის ნუკრა“,
ვაჟას ნუკრი:
„თუმცა ვაჟამ დამიყვავა,
მაგრამ აგერ ამ უგვანომ
დამგლიჯა და გამატყავა“.
იქეთ ყვირის რობინზონი:
„ვერ მიცნობენ აქ მე, მგონი,
ვის რა ჰქონდა საფუძველი,

რომ ამგლიჯეს თავფურცელი?!“
ვინ არია ეს წიგნები,
ვინ შებილწა მათი ჯიში?
გერმანულში ნოტებიცა,
თხა ხატია ანგარიშში.
ზოგ წიგნს ურცხვად აწერია:
„თუ უჩემოდ შეპოხველით,
არ შიხნით წაგებას, თორემ
ცხვირს აგახვეთ ჩემი ხელით“.

წაეკიდა ვანოს გოვა...

— აბა, ძმებო, დავიძარით!

4.

წიგნებმა სთქვეს:
 „რა ჭირში ვართ,
 რა ვიფიქროთ, რა ვიღონოთ?“
 მაშინ წარსდგა „ღონ-კიხოტი“:
 — „გთხოვთ მისმინოთ, გამიგონოთ.
 ნუღარ ვითმენთ, ნუღარ ვწვალობთ,
 ასეთ პატრონს გავეცალოთ“.
 წინ წამოდგა „ძია შიო“:
 „ნუ ხარ მუდამ წრიალშიო;
 შენ, ქვეყანას ისევ ებრძვი,
 ისევ ეთამაშებიო,
 ად წავიდეთ, როცა წიგნებს
 ნშირად ხევენ ბავშვებო“.
 „კრილოვმა“ სთქვა: „ჩვენი შიო
 ღინჯია და მშვიდიაო,
 მე კი ვანოს რაც ვუთმინე,
 მისთვის ისიც დიდიანო:
 ნუღარ ვუთმენთ, ნუღარ ვწვალობთ
 ასეთ პატრონს გავეცლოთ“.

ვნახოთ, ვნახოთ, როგორ შესძლებს
 აწავლას და უჩვენობააო,
 გავეცალოთ, მივაშუროთ
 სამკითხველოს შენობასო.
 იქ ვიქნებით თავდაცული,
 ლექი ვართ თუ ზღაპარიო,
 სამკითხველო არის მხოლოდ
 ჩვენი თავშესაფარიო.
 „ღონ-კიხოტმა“ დაჰკრა ზარი:
 — „აბა, ძმებო, დავიძარით“.

5.

სოგს აკლია გარეკანი,
 სოგს ფურცელი არ აქვს თავში,
 პაგამ ძაინც შელასლასდნენ
 სამკითხველოს შენობაში.
 რა წიგნები არ იხილეს,
 რა ფერადად ჩაცმულები,
 მშვიდად ისხდნენ, ათასობით
 თაროებში ჩასმულები.
 ასე უთხრეს დამხდურ წიგნებს:
 თქვენს თავს ვინ შეგვადარებსო,
 ადმე დაგვაგვით, არ მოვითხოვთ
 თაროებს და ქანდაკებსო.
 უცებ დაფრთხა ვაჟას ნუკრი,
 გადახტომა უცებ აცადა,
 ყური ცქვიტა, კარებიისკენ
 გააქცევად გაემზადა.
 სხვებმა უცებ გაიწორეს
 ყლები, როგორც ფარაჯები...
 შემოვიდნენ შენობაში
 სამკითხველოს დარაჯები.
 შემოვიდნენ ცოცხით ხელში,
 დიდ დარბაზებს მოაშურეს,
 ვრცელ თაროებს დაუარეს,
 მჩვარით მტვერი მოაშორეს.
 მოუფლელად არ დატოვეს
 არც ჭერი და არც კუნჭული,
 და კუთხეში რა წიგნები
 ნახეს ერთად ჩაკუჭული.
 ეცვათ, ააწყლებს, დაფლეთალი
 ყლები, როგორც ფარაჯები:
 „ნახეთ, ნახეთ, რააა გვანან“, —
 გადირიენ დარაჯები.
 — თქვენ, ანეულება, ჩვენ გიშოვით
 მკურნალსა და მასპინძელსო,
 თქვენ თავს ახლავ ჩავაბარებთ
 ბესარიონ ამკინძველსო:
 „ის გიშველით ჭუჭყიანებს,
 გაგწმენდთ, დაბანებითო,
 ახალ ყლებში გამოგაწყობთ,
 წიგნება დაემგვანებითო.“

6.

სამკითხველოს წიხნთა
სიმღერა

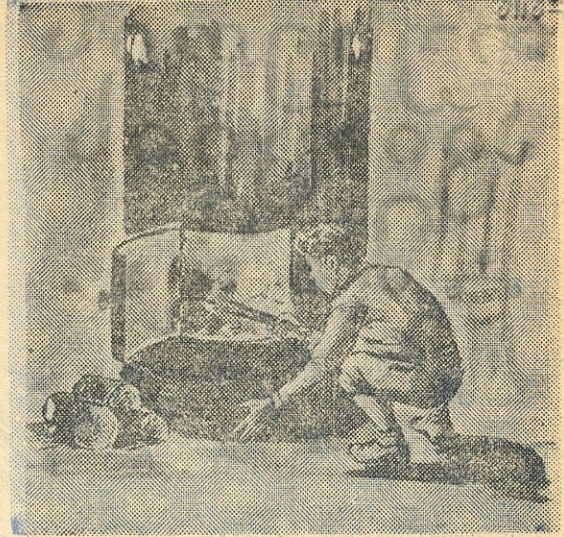
ჩვენთან, ჩვენთან, მეგობრებო,
თქვენ ხომ ფასით არ ფასდებით
თქვენთვის მუდამ ღია არის
სამკითხველო დარბაზები.
დაფლეთილნო, დაწეწილნო,
აქ იპოვით ნამდვილ მცველებს
თქვენთვის ახლად შეკერავენ
მუყაოაგან ტანსაცმელებს.
გიწამლებენ, მოგარჩენენ
ასჯერ შეტად დაფაადებით,
თქვენთვის მუდამ ღია არის
სამკითხველო დარბაზები“.

7.

გამოვიდნენ მკურნალიდან
შეკრულ-შეკეთებულები,
დანომრეს და განაწესეს
სამკითხველო დებულებით.
მადლობია თქმაც არ აცალეს,
თაროებზე დააბრძანეს:
— დაისვენეთ, ძლიერ გთხოვთო.
„რობინზონო, „დონ-კიხოტო“.
— შეგიტანეთ აიაშიო,
აწ ჩვენი ხარ, „ძია შიო“.

8.

შავ დღეშია ახლა ვანო:
სკოლიდან რომ სახლში მოდის,
ეკითხება ამხანაგი:
„წაგიკითხავა „დონ-კიხოტი?“
შავ დღეშია ახლა ვანო:

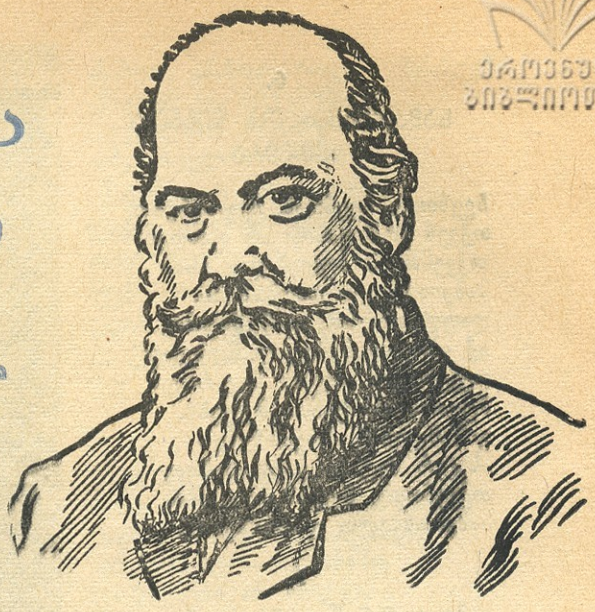

ექებს ვანო თავის წიგნებს...

შინ ბრუნდება განგებ გვიან,
მაინც ხვდება ამხანაგი:
„რობინზონი გაგიგია?“
ექებს ვანო თავის წიგნებს
ბედა იწყევლის, გაჩენასა,
ხან ლუმელში შეიხედავს,
ხან აბრუნებს განჯინასა,
ხან ააწოლქვეშ შევარდება,
ასე დარბის, ასე შფოთავს
ეს წიგნები სად წავიდნენ?!
ეს წიგნები სად იშოვოს?
სირცხვილია: მეგობრებში
როგორ იტყვის, როგორ ითხოვს?!
ერთი დარჩა: ვანომ უნდა
სამკითხველოს მიაკითხოს.

რუსეთის ავიაციის ...მამა...

ასე უწოდა დიდმა ლენინმა გენიალურ რუს მეცნიერს ნიკოლოზ ეგორისძე ეტკოვსკის.

დიდი რუსი ხალხი ისე ამბობს ნ. ეტკოვსკით, როგორც თავისი სხვა სახელოვანი შვილებით — ლომონოსოვით, მენდელეევიტ, ლობაჩევსკით, პოპოვიტ, სეჩენოვიტ, პიროგოვიტ, პავლოვიტ...

ეტკოვსკიმ შექმნა და დამუშავა თანამედროვე აეროდინამიკისა და ავიაციის თეორიული საფუძვლები, რომლებზეც დაფუძნებულია თვითმფრინავებია და ავიამოტორების მშენებლობა. ამით მან უდიდესი განძი შეიტანა საავიაციო მეცნიერებაში.

ამ დიდი ადამიანის სამეცნიერო მოღვაწეობა დაიწყო 1872 წელს მოსკოვის უმაღლეს ტექნიკურ სასწავლებელში. იგი აქ ანსწავლიდა მათემატიკასა და მექანიკას. მრავალფეროვანი იყო ის საკითხები, რომლებიც, როგორც მეცნიერს, აინტერესებდა ეტკოვსკის. იგი იკვლევდა და სწავლობდა თოვლის ზვავის წარმოშობის მიზეზს, მატარებლის სისწრაფის გავლენას ლიანდაგზე, ვულოპიჰედის ბორბლის გამძლეობას, ასტრონომიას, წყლის მოძრაობას მდინარის მონახვევში, საზღვაო საქმეს, გემების რყევას ზღვის ღელვის დროს...

ნიკოლოზ ეგორისძე 33 წლის იყო, ავიაციამ რომ გაიტაცა. აღსანიშნავია, რომ ჯერ კიდევ XIX საუკუნის სამოცდაათიან წლებში, მაშინ, როცა არავის არ სჯეროდა ჰაერში ფრენის შესაძლებლობა, ნ. ეტკოვსკი მტკიცედ იყო დარწმუნებული ჰაერზე ადამიანის გამარჯვებაში.

„...ეუყურებ რა ჩვენ ირგვლივ მფრინავ ცოცხალ არსებებს, მერცხლებსა და ნამგალებს, რომლებიც თავანთი უმნიშვნელო ენერჯის მარაგით რამდენიმე საათის განმავლობაში სწრაფად დასრიალებენ ჰაერში

და შეუძლიათ ზოგაზე გადაფრინდნენ, არწივებსა და ქორებს, რომლებიც უმოძრაოდ გაშლილი ფრთებით ცის ლაქვარდში ლამაზა წრეებს ხაზავენ, მოუქნელ ლამურას, რომელააც ქარი ხელს ვერ უშლის უხმაუროდ აქეთ-იქით იფრინოს—მე უნებლიედ ჩავფიქრდი კითხვაზე: ნუთუ ჩვენ არა გვაქვს საშუალება მივბაძოთ მათ? მართალია, ადამიანს არა აქვს ფრთები და... იგი თითქმის 800-ჯერ მძიმეა ჰაერზე... მაგრამ ვფიქრობ, რომ იგი ვაფრინდება, დაეყნობა რა არა თავისი კუნთების ძალას, არამედ თავისი გონების ძალას... ჰაერზე უფრო მძიმე მანქანა, ჩემი აზრით, საშუალებას მოგვცემს ერთმა ან ორმა კაცმა სწრაფად ვიფრინოთ რა მიმართულებითაც გვსურს...“.

ეს სიტყვები ნ. ეტკოვსკის ეკუთვნის და, როგორც ჰეშმარიტ მეცნიერთ სჩვევიათ, მან ვატყობით მოჰკიდა ხელი ამ იდეის განხორციელებას. შთაგონებული მეცნიერული მუშაობის შედეგი იყო ავიაციისათვის უდიდესი მნიშვნელობის მქონე მისი წერილი — „ფრენის თეორიისათვის“. მალე გამოქვეყნდა მისი ახალი შრომა — „ფრანგელების ნაგარდის“ შესახებ. სხვათა შორის, ამ შრომაში ნათქვამი იყო, რომ შესაძლებელია თვითმფრინავით „მკვდარი მარყუჟის“ გაკეთება, რაც 22 წლიან შემდეგ, 1913 წელს, ბრწყინვალედ განახორციელა ლეჟენდარულმა რუსმა მფრინავმა პ. ნ. ნესტეროვმა.

ეტკოვსკიმ მიეცინიერულად და პრაქტიკულად გადაჭრა მთელი რიგი საკითხები,

რომლებიც მანამდე ასი წლის მანძილზე ვერ დააძლიეს მათფლითა მეცნიერებმა. მის მიერ დამუშავებული თეორია შეტანილია ავიაციის ყველა სახელმძღვანელოში და ცნობილია, როგორც „ჟუკოვსკის თეორემები ამწევი ძალის შეახება“, ამ თეორემების საშუალებით ანგარიშობენ თვითმფრინავების ააპარო ხრახნა გარდა ამისა, თანამედროვე აეროდინამიკის ძირითად ნაწილს წარმოადგენს ჟუკოვსკის თეორია თვითმფრინავების ფრთის შეახება. ამ თეორიის მიხედვით გაკეთებული თვითმფრინავის ფრთები მთელს მათფლითა ცნობილია, როგორც „ჟუკოვსკის ფრთები“. მის წიგნს — „ჰაერნაოსობის თეორიული საფუძვლები“ — სწავლობა ყველა, ვინაც სურს იმუშაოს ავიაციის ამა თუ იმ დარგში.

მეცნიერი, პატრიოტი და მოქალაქე — ნ. ჟუკოვსკი გულწრფელად შეხვდა დიდი ოქტომბრის სოციალისტურ რევოლუციას და ძალ-ღონის დაუმურავად განაგრძო მუშაობა, იგი ეკუთვნოდა იმ მეცნიერთა რიცხვს, რომლებიც, ამხანაგ სტალინის თქმით, არ ემიჯნებიან ხალხს, არამედ თავდადებით ემასურებიან ხალხს დიდი ბელები ლენინი და სტალინი ზრუნვასა და ყურადღებას არ აკლებდნენ ნ. ჟუკოვსკის. საბჭოთა ხელისუფლებამ ყველაფერი გააკეთა, რათა განენორციელებინა ჟუკოვსკის მეცნიერული თეორიები. 1918 წელს ჟუკოვსკის საშუალება მიეცა დაეარაებინა და სათავეში ჩაადგომოდა ცაპის (ცენტრალური აეროჰიდროდინამიკური ინსტიტუტი) — მათფლითა უდიდეს საავიაციო სამეცნიერო-კვლევით ცენტრს. 1919 წელს ნიკოლოზ ეგორია-ძის უშუალო და აქტიური მონაწილეობით დაარდა მოსკოვის ავიატექნიკუმი, ამჟამად სამხედრო საპარო აკადემია. როგორც ცაპი, ისე აკადემია ჟუკოვსკის სახელობისაა.

ჟუკოვსკი წერდა, რომ „...ავიაციის პრობლემა... მიუხედავად ავიაციის განვითარებაში მიღწეული ბრწყინვალე წარმატებებისა,

ჯერ კიდევ შეიცავს მრავალ გამართლებულ ველს და ბედნაურია ის ქვეყანა, რომელიც საშუალებები აქვს აღმოაჩინოს ეს გამოუკვლეველი“.

აეთი ქვეყანა არის სსრ კავშირი — მათფლითა უდიდესი საავიაციო სახელმწიფო. დიდი სამაშულო ომის დროს საბჭოთა საავიაციო მეცნიერებამ და ტექნიკამ, რომელსაც ააფუძველი ჩაუყარა ჟუკოვსკის გენიამ, ჩვენმა გამოჩენილმა ავიაკონსტრუქტორებმა — დიდი მეცნიერის მოწაფეებმა, შექმნეს უშუალომხანავეი საბრძოლო თვითმფრინავები, რომლებიც გამანადგურებლად უტყყამდნენ მტერს და დააჩქარეს ჩვენი სოციალისტური ქვეყნის ისტორიული გამარჯვება.

ასი წლის წინათ დიდი რუსი მოაზროვნე და პატრიოტი ბ. ბელინსკი წერდა: „მომავალში ჩვენი გარდა ძლევამოსილი რუსული მახვილია, ევროპის ცხოვრების სასწორზე აგრეთვე დავდებთ რუსულ აზრს...“ აღარ უღდა დიდი ადამიანის სიტყვები: რუსულმა მეცნიერულმა აზრმა, მეცნიერულმა აზრმა საბჭოთა ხალხისა, რომელიც შეიარაღებულია ლენინ-სტალინის ყოვლადმღე მოძღვრებით, მოწინავე ადგილი დაიკავა მათფლითა მეცნიერებასა და კულტურაში.

გენიალური მეცნიერი ნიკოლოზ ეგორია-ძე ჟუკოვსკი (გარდაიცვალა 1926 წელს) ეკუთვნოდა დიდი რუსი ხალხის იმ სახელოვან შეილთა რიცხვს, რომლებმაც „ევროპის ცხოვრების სასწორზე“ დადეს რუსული აზრი და მთელს მათფლითა განადიდეს სამშობლო, გარდა ამისა, ნ. ჟუკოვსკი თავისი ცოდნითა და თავდადებული შრომით ყოველმხრივ ხელს უწყობდა სოციალისტური სახელმწიფოს შემდგომ მეცნიერულ და ტექნიკურ პროგრესს.

ამიტომ არის ძვირფასი საბჭოთა ხალხისათვის ზაფხა ნ. ე. ჟუკოვსკისა. რომლის დაბადების 100 წლისთავი 1947 წლის 17 იანვარს აღნიშნა მთელმა ჩვენმა ქვეყანამ.

ლ. სომეჩიკი

საქართველოს
საბჭოთა კავშირი

1. 4,686,000,000 მანეთი ზამთის ქსევიანი დამზადდება საქართველოში 1950 წელს. ეს უზარმაზარი რაოდენობა, თუ გავსახვავთ, რომ უდრამთიან მთაბრძენე 352,680 კოლომბტორი და უდრამთის ვაკეობის სიღრმე შეადგენს 40,070 კოლომბტორს, მაშინ შედეგითა ვიქნათ: რომ ეს ქსევიანი 12-ჯერს ვასწავლება ზამთის უდრამთიან მთაბრძენე, ორჯერ შენობებუ-კვატორს და კიდევ 13,700,000 მანეთი ქსევი-ლი დარჩება.

2. საქმითა ეკონომი 1950 წელს ამოღებულ წყლის ერთ დიდ აუზში რომ მოეწყობათ ათჯერ ამ აუზის სიღრმე უნდა იყოს 4 კოლომბტორი, სი-დანე 1 კოლომბტორი და სიღრმე 10 მეტრი, ამ ვიკატორ აუზში თავს-თვალად შეიძლება ერთ-ვა დიდ სარეალი ვებნა.

3. მეთიან სტალინის ზეგონებში ლოკომო-ტივითა და ვაგონითა მარტო შეიქმნება ლოკომოტი-ვითა და ვაგონებით უზარმაზარი რაოდენო-ბითა, თუ ვიხილეთ რეალ-ბუნების და თე-ორიული სარეალი ვაგონის სიღრმე 20 მეტრის სიღრმითა, შეიქვე ამთივლი სტალინით ვე-ყონის სიღრმის — 10 მეტრის, მაშინ აველა ამ ორ-ჯერს-დასიდან და ვაგონითა შეიქმნება რეალ-ბუნების თავა თიბისში რომ ექნება, მისი პოლი უპირატესი ვასილბითა, რომ-ველ ამოღებთან ჩამოიხრის სიღრმე 3,676 კოლომბტო-რითა დამოიხრებულ, და თვით მანქანათ-მად რიად-მად.

4. 1950 წელს საქმითა ქვეყნის ზარბაზის მიერ გამოშვებულ ავტომობილები რომ სავაჭრო-ვითა და თეორიული ავტომობილების სიღრმე სი-შეკადრ 6 მეტრის სიღრმითა, უზარმაზარ მან-ძილზე ვაგონებთან ოსით ვავეყნება, ამ სი-ღრმითა მოიხრებეს ამ მანქანების მჭირით ვასწავლებ ვეღა დებთ. ვავეყნათ ვაგონებ-თა, რომ ზარბაზითა ვეღებთან 25 კოლომბტორს ვე-ოთა, მაშინ ოსით ავტომობილების მჭირით ვასწავლებ ვაგონს თითქმის 135 დღეს (43 თვეს) მოეღებთან.

ლოკომოტივები — 7585 ს.
სარეალი ვაგონები — 472500 ს.
სამ-ხედავთ ვაგონები — 6000 ს.

ოდესა

მალაქის დაარსება

უხაოვარ დროს იმ ადგილზე, სადაც ამჟამად ქალაქი ოდესა მდებარეობს, ბერძენები ბანადრობდნენ. შავი ზღვის ჩრდილოეთ სანაპიროებზე, ბერძნული კოლონიების გავრცელებათან ერთად, ახლანდელი ოდეის ადგილზე აღმოცენდა ნავაადგურები: იატრიანი (იატრიონი, ისტრიანონი) და ისიანოვი, ოდეის ჩრდილო-აღმოსავლეთით: სკოპელი (აოფელ დოფინოვკათან) და ოდეოსი (ორდიაოსი) ტალოგულის ლიბანთან. III საუკუნის დასაწყისში (ახალი წელთაღრიცხვით) ეს დაბა-აოფლები სლავიანურმა ტომებმა გაანადგურეს და შემდგომ საუკუნეში ისტრიანონი ადგილზე აღმოცენდა რუსული დაბა კაცუბა.

ხელაყრელი გეოგრაფიული მდებარეობა და ბიზანტიასთან არაეზული აავაჭრო ურთიერთობის გამო, ამ დაბა-აოფელმა ერთგვარი მნიშვნელობა მოიპოვა. საუკუნეთა მანძილზე ეს დაბა, ციხე-აიმაგრედ გადაქცეული, ხელიდან ხელში გადადიოდა. ეკლეთნოდა იგი კიევის რუსეთს, ამ ადგილამდე მოუღწევია ლიტველთა თავადს ოლგერდა, შემდეგ დაპატრონებიან თურქები, რომლებმაც აღადგინეს აიმაგრე კაცუბა — ხაჯიბეს სახელწოდებით.

მე-16 საუკუნის ნახევარში ეს დასახლება ყარიმის სახანოს ეკლეთნოდა. 1764 წელს ხაჯიბეი კვლავ თურქთა ხელქვეით გადადის, თურქებმა აქ ააშენეს ციხე-აიმაგრე ენა-დუნა.

რუსეთის მეფის ეკატერინე II დროს მოხდა რუსეთ-თურქეთის ომი. ციხე-აიმაგრე ენა-დუნა აღებულ იქნა რუსთა ლაშქრის მიერ ადმირალ დე-რიბაას მეთაურობით (1789 წლის 14 სექტემბერს). ენა-დუნა

ოჩაკოვის მთელი ოლქით საბოლოოდ რუსეთს გადაეცა.

თავდაპირველად ხაჯიბეის განზრახული იყო მეზღვაურთათვის დასახლების მოწყობა, მაგრამ 1793 წელს აქ აშენებულ იქნა სიმაგრე და იგი ოვარიოპოლისა და ტირაპოლოს სიმაგრეებთან ერთად რუსეთის ახალი საზღვრებიანთის წარმოდგენდა დნესტრის თავდაცვით მესამე ხაზს. 1794 წელს ხაჯიბეის უბესთან დე-რიბაას მიერ საფუძველი ჩაეყარა ქალაქს და სამხედრო ნავაადგურს — ოდეას. ქალაქი ოდესა ეწოდა 1795 წლის 27 იანვრის ბრძანებულებით ძველი ელინური დასახლების, ეგრეთწოდებული ორდისოს, ანუ ოდეოსს მიხედვით.

მალაქის ზრდა

პირველ ხანებში ქალაქის მოსახლეობა უმთავრესად ალბანელთა, ბულგარელთა, ბელორუსთაგან შედგებოდა და 2.300 კაცს ძლივს აღწევდა. ქალაქ ოდეის ვაჭრობის სწრაფ აღმავლობასთან ერთად მოსახლეობა 9 წლის განმავლობაში 9.000 კაცამდის გაიზარდა. ამ დროსათვის ქალაქის თავად დანიშნულ იქნა (1803 წლის 27 იანვარს) ჰერცოგი ემანუილ რიშელიე, რომელიც მთელი თავისი მოღვაწეობის თერთმეტი წლის მანძილზე ოდეისს აშენებებსა და კეთილმოწყობაზე ზრუნავდა. მაშინ მოღვაწეობამ საგრძნობი კვალი დატოვა: ქალაქში 2.000-მდე შენობა აიგო და მოსახლეობა 25.000-მდე გაიზარდა.

ქალაქის ჩვეულებები აღმავლობა

მრეწველობის ზრდასთან ერთად ოდესა რევოლუციური მოძრაობა ერთ-ერთ მნიშვნელოვან კერად იქცა რუსეთში. 1871-73 წლებში რევოლუციურ წრეებში ჰოდვანოვობა ეწევა ა. ი. ჟელიაბოვი, 1875 წელს ოდესაში ჩამოყალიბდა რუსეთის პირველი მუშათა ორგანიზაცია — სახსრეთ-რუსეთის მუშათა კავშირი ხალაგის ხელმძღვანელობით. 1893 წელს ოდესაში არადება სოციალ-დემოკრატიული ორგანიზაცია.

1903 წელს ოდესაში იწყება საერთო გაფიცვა, დიდი ლენინი და მისი ცხოვრების თანამგზავრი კრუპსკაია მჭიდროდ იყვნენ დაკავშირებულნი ოდესის მუშათა კლასთან. ლენინი პარტიის III ყრილობაზე დელეგატად იყო არჩეული ოდესის ბოლშევიკური ორგანიზაციების მიერ.

1905 წლის ივნისში ოდესას გაფიცვათა, მიტინგებისა და დემონსტრაციების ძლიერი ტალღა მოედო, რამაც მუშებისა და პოლიციის შეტაკება გამოიწვია. ქალაქის მრავალადგილას აღმართეს ბარაკადები. ამავე დროს ოდესის ნავსადგურს მიადგა აჯანყებული ჯავშნოსანი „პოტომკინ ტავრიჩესკი“, რომელსაც მეორე ხომალდი „გეორგი პობედონოსევი“ შეუერთდა. ლენინმა აპეციალური დავალებით ოდესას მიავლინა ბოლშევიკი ვაილიცი-იუჩინი, ამბოხებული მეზღვაურებისა და ქალაქის მუშებისა და გლეხთა მასების გაერთიანების მიზნით. 1905 წლის ნოემბერსა და დეკემბერში ოდესაში მოქმედობს მუშათა დეპუტატების საბჭო, იგი საერთო გაფიცვა ხელმძღვანელობს.

1912 წლის ლენინს ამბებმა ოდესაში რევოლუციური აღმავლობის ახალი ტალღა გამოიწვია. პროტესტის ნიშნად 1912 წლის I მაისისათვის ქალაქის თითქმის ყველა ქარხნის მუშა იყო გაფრცული.

ოდესა საოქალაქო ომის პარტიზანული

1917 წლის თებერვლის რევოლუციის შემდეგ, აევე როგორც მთელს უკრაინაში, ოდესაში დროებითი მთავრობის ორგანიზებთან და უკრაინის ბურჟუაზიული ცენტრალური რადის წარმომადგენლებთან ერთად მოქმედებდა მუშათა დეპუტატთა საბჭო.

1917 წლის მაისში ქალაქში დაარსდა რუმჩეროდლი (რუმინეთის ფრონტის, შავი ზღვის ფლოტისა და ოდესა ოლქის საბჭოების აღმართლებელი კომიტეტი). თებერვლის რე-

ვოლუციის შემდეგ შექმნილი წითელი გვარდა ოქტობრის რევოლუციის წინ რამდენიმე ათაი შეარაღებული კაციაგან შედგებოდა. 1917 წლის 12 დეკემბერს რუმინეთის ფრონტის მეორე ყრილობა, რომელიც ოდესაში მიმდინარეობდა, გადაჭრით დგება ბოლშევიკების მხარეზე.

1918 წლის 13 იანვარს, ღამით, ოდესაში ძალა-უფლება რუმჩეროდის სამხედრო-რევოლუციური კომიტეტის ხელში გადავიდა. 15 და 16 იანვარს ოდესის ქუჩებში გაფთვრებული ბრძოლა იყო კონტრრევოლუციურ ბანაკსა (მადამაკები, ოფიცრები და იუნკრები) და რევოლუციურ ბანაკს (მუშები, ჯარისკაცები და მეზღვაურები) შორის. ამ ბრძოლებში პროლეტარიატმა გაიმარჯვა ბოლშევიკებს ხელმძღვანელობით და ოდესაში ააბჭოთა ხელიუფლება დამყარდა.

1918 წლის 8 მარტს უკრაინის კონტრრევოლუციური ცენტრალური რადის გამცემლობით ოდესა დაიკავდა გერმანელმა ოკუპანტებმა, რომლებმაც ხელისუფლებას აათავეში გეტმანი სკოროპადსკი დაავეს. ამ გარემოებამ შრომელთა მასების აჯანყებათა უდიდესი ტალღა გამოიწვია. 1918 წლის ნოემბერში ოდესა პროლეტარიატმა ბოლშევიკების ხელმძღვანელობით განდევნა ავსტროელ-გერმანელი ოკუპანტები.

1918 წლის 26 ნოემბერს ოდესის ნავსადგურში გადმოაბმულ იქნა ფრანგ-ბერძენთა დეიანტი, დაიწყო კონტრრევოლუციის მორიგი თარეში. ინტერვენტების მიერ აიკვდილით დააჯლი იქნენ ბოლშევიკი ლატონჩინი, ფრანგი კომუნისტი ქალი ენაა ლიბბურბი და სხვები. მიუხედავად ამისა, ბოლშევიკური აგიტაციის გავლენით და ფრანგი რევოლუციონერების დახმარებით, ინტერვენტთა ჯარებში მზადდებოდა აჯანყება. 1919 წლის 5 აპრილს ინტერვენტები განდევნალ იქნენ ოდესიდან და ქალაქში მეორედ დამყარდა ძალა-უფლება.

1919 წლის 23 აგვისტოა ოდესაში შეიჭრნენ დენიკინელთა ბანდები. იავე დაიწყო ქალაქისათვის ყველაზე მკაცრი კონტრრევოლუციის პერიოდი. ყოველდღე სიკვდილით იაჯებოდნენ მუშათა კლასის წარმომადგენლები.

1920 წელს, წითელი არმიის მიერ ოდესის დატოვების შემდეგ, თეთრგვარდიელებს ბრჭყალებში 17 ახალგაზრდა იატაკქვეშელი ჩავარდა. გამხეცებული თეთრგვარდიელებს ყოველგვარმა დაპირებამ და წამებამ ვერ გატეხა ახალგაზრდების ნებიყოფა.

ახალგაზრდა გმირები ყველა შეკითხვას დუმილთა ხვდებოდნენ. სამხედრო-საველე სასამართლომ 9 ახალგაზრდა გმირს სიკვდილის განაჩენი გამოუტანა, ხოლო დანარჩენებს ციმბირის კატორღა მიუსაჯა. მსჯავრდადებულთ გმირულად ეჭირათ თავი. განაჩენი 24 საათის შემდეგ განახორციელეს.

სიკვდილით დასჯის მეორე დღეს არალეგალურ გაზეთში „ოდესკი კომუნისტი“ გამოქვეყნებულ იქნა დასჯილთა მიერ სიკვდილის წინ დაწერილი წერილები... აი ერთერთი მათგანი ნაწყვეტი:

„ძვირფაანო, ახლობელნო, 24 საათში ჩამოპახრობენ შთამომავლობის სამოძღვროდ. ცხოვრებიდან მივდივარ რევოლუციის წინაშე ვალის მოხდის სრული შეგნებით... ღრმად მწამს, რომ 17 კაცის პროცესა რევოლუციისათვის უფრო დიდი მნიშვნელობა აქვს, ვიდრე მათი რაცხვიდან ცხრა კაცის სიკვდილს... ამ მომენტში ჩემი სურვილია, რომ თქვენ ყველანი, ჩემი ახლობლები, ჩემს სიკვდილს ისე შეხედეთ, როგორც მე — იოლად და შეგნებულად. მშვიდობით, გაუმარჯოს კომუნისტურ რევოლუციას! იდა კრასნოშჩეკინა“.

1920 წლის 7 თებერვალს წითელმა არმიამ ოდესის პროლეტარიატის აქტიური მხარდაჭერით გაათავისუფლა ქალაქი თეთრგვარდიელთა ურდოებისაგან. ამრიგად, სამჯერ მოუხდა ოდესის მუშათა კლასს თავისუფლების მოპოება სამოქალაქო ომის წლებში.

ოდესა — საბჭოთა კავშირის ერთ-ერთი უნივერსალოვანესი ქალაქი და ნავსადგური

საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების დღიდან ოდესამ საგრძნობლად იწყო თავისი სანაზ გამოცვლა. განსაკუთრებით დიდი ყურადღება მიექცა ქალაქის კეთილმოწყობასა და გაძმვენიერებას. სულ მალე ოდესა საბჭოთა კავშირის ერთ-ერთ უნივერსალოვანეს ქალაქად და ნავსადგურად იქცა.

სტალინური ხუთწლოების მანძილზე აგებულ იქნა 30-ზე მეტი საბრწყვლო საწარმო. საქონელბრუნვის მანქანებით ოდესის ნავსადგურს შავი ზღვის ნავსადგურებს შორის ბათუმის შემდეგ მეორე ადგილი ეკავა.

ოდესა საბჭოთა კავშირის მნიშვნელოვან კულტურულ ცენტრს წარმოადგენდა თავისი კულტორულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებებით. მთელს მსოფლიოში განთქ-

მულია ქალაქის საოპერო თეატრი თავისი ხუროთმოძღვრებით. ოდესა, ლენინგრადისა და კიევის შემდეგ, ერთ-ერთ ულამაზეს ქალაქად იქცა ჩვენს კავშირში.

შავი ზღვის ნაპირი, რომელზეც ოდესა მდებარეობს, 45 მეტრით აღემატება ზღვის დონეს და სამხრეთ-აღმოსავლეთით შეჭრილია მატერიკში დაახლოებით 8 კილომეტრის სიღრმეზე. სივანე უბისა, რომელიც ოდესის ნავსადგურს წარმოადგენს, 10 კილომეტრს აღწევს. ქალაქის გარეუბნებია მოლდავანკა და პერესიბი. ოდესის ულამაზესი ქუჩებია რიშელიეს, იტალიური და დენიბაიაა. რიშელიეს ძეგლის გასწვრივ ლამაზად გამოიყურება მთელს კავშირში განთქმული ორასაფეხურიანი საუცხოო კიბე, რომელსაც ზღვისკენ მივყავართ.

თავისი სამკურნალო თვისებებით ოდესის ლიმანები (კუილნიცკის, ხაჯიბეია, კლეინლიბენტალის) განთქმულია მთელს საბჭოთა კავშირში.

ოდესის გმირული ბრძოლა

დიდი სამამულო ომის პირველი დღეებიდანვე ქალაქი ოდესა ერთ-ერთი პირველთაგანი იყო, რომელმაც ომის ქარცეცხლი ვადაიტანა. გმირი-ქალაქის სახელი სამუდამოდ დარჩება კაცობრიობის მეხსიერებაში.

როდესაც გამხეცებული მტრის მთავარი ძალები მოაკოვს უტევდნენ, გერმანელ-რუმინელთა არმიებმა ფაშისტური ურდოები სამხრეთით ტრამალებზე, შავი ზღვის სანაპიროებით როსტოვისაკენ, კავკასიონისაკენ მიიწვედნენ. მტერს გზაზე გადაეღობა ოდესა — მნიშვნელოვანი საბრწყველო ქალაქი და საზღვაო ნავსადგური, ქარხნებისა და ფაბრიკების კვრა, ყვავილების, მუაიკისა და შხარტულების ქალაქი, შავი ზღვის ზურმუხტი. 70 დღე და ღამე არ ეძინა ოდესას, არ ეძინათ მის ძველდრთ... ამ ხნის განმავლობაში მტერმა ქალაქთან და მის მისადგომებთან 250.000-ზე მეტი კაცი დაკარგა. ქალაქის დაცველნი, წითელი არმიის ნაწილებთან ერთად, უმაჯალითო გმირობას იჩენდნენ. განსაკუთრებით დიდია ოდესის დაცვაში შავი ზღვის ფლოტის მეხევაურთა როლი.

70 დღე და ღამე გმირი-ქალაქი გაათრეებით ებრძოდა მტრის აურაცხელი ბრბოებს, ბლოკადის რკინის მარწუხებში მოწყვედული თავდადებით აგერიებდა მტრის იერიშებს... ფაშისტების შავი სისხლით გაიყინათა ყამირი ნიადაგი. განუწყვეტელი ცეცხლის ქვეშ გმირავდა ოდესა მიწა. დღელამ ფუქლებოდნენ ვაზნები. ნალმები, ბოზოქრობდა ხანძართა ალი, დელავდა ზღვა...

ოდესის დამცველთა შეუპოვრობამ და სიმტკიცემ, მტრისადმი მიყენებულმა ზარალმა შეამსუბუქა ჩვენი ჯარების მდგომარეობა აამხრეთით და ჩაშალა მტრის შემოტევის გეგმა.

ოდესის გმირულ დაცვაში მონაწილეობას იღებდნენ ქართველი ხალხის საამაყო შვილებიც. მათ შორის არ შეიძლება არ მოვიხსენიოთ აბჭოთა კავშირის გმირები ალექსანდრე წურჭუშია და არკადი გეგეშიძე, მიხეილ ჯინჭარაძე და ვლადიმერ სეხნიაშვილი.

ჩვენი სამშობლოს ყველაზე მძიმე წუთებშიც კი ეჭვიც არ გვეპარებოდა, რომ ჩვენ კვლავ დავუბრუნდებოდით ოდესას, კვლავაც ვინილავდით მის სიმშვენიერეს, შავი ზღვის ლამაზ სივრცეს, მის ღიმანებს. ომის წლებში შობილი სიმღერა ოდესაზე მუდამ გვახსენებდა და ძალას გვაძებდა...

30 თვის ოკუპაციის პერიოდში ოდესა არ ცხრებოდა, იგი იბრძოდა. შავი ზღვის პირას ორწელიწადნახევარს არსებობდა ორი ოდესა: ერთი — ზემოთ, მოუთავენარი, რუმინული თაღლითური ბაზრობა, მეორე კი — ქვემოთ, კატაკომბებსა და წოლზვრელებში, 36 მეტრის სიღრმეზე, უძილო, შეიარაღებული, მტრის ზურგში აჯანყების დასაწყებად გამზადებული, და ეს მეორე ოდესა მოუთმენლად ელოდა აჯანყების დაწყების ნიშანს.

ასეთ ნიშნად მიწისქვეშეთი ბანაკისათვის იქცა წითელი არმიის ქვემეხთა გუგუნი ქალაქის მისადგომებთან 1944 წლის აპრილის დამდეგს...

ოდესამ გაიმარჯვა

ოკუპანტები უცებ ორ ცეცხლშუა აღმოჩნდნენ: აღმოვლეთით ღიმანებმა მხრიდან

მათ თავზარს სცემდა წითელი არმიის შეუჩერებელი შეტევა. თვით ქალაქში მათ ვერც როდა კატაკომბებიდან ამოაული უძლეველი ოდესა, რომელსაც შურისძიება სწყურებოდა. 9 აპრილს გენერალ ცვეტაევის დივიზია ბრძოლებით შეიჭრა ქალაქში, ამავე დროს კატაკომბებიდან გამოაული ოდესა უღმობლოდ ესროდა უკანდახეულ მტერს. ოკუპანტები ზღვაში გადაისროლეს. ასე უზადრუკად დამთავრდა ოკუპანტების „ბატონობა“ ოდესაში.

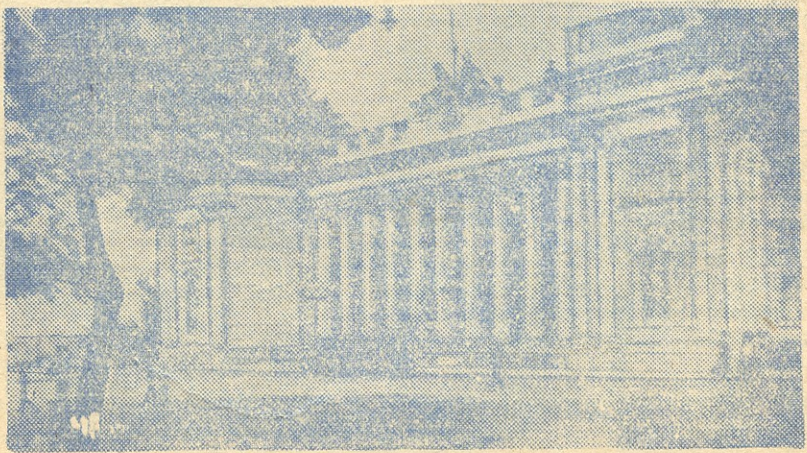
1944 წლის 10 აპრილს ჩვენმა არმიამ მთლიანად აიღო ქალაქი ოდესა — საბჭოთა კავშირის მნიშვნელოვანი სამეურნეო-პოლიტიკური ცენტრი და შავი ზღვის პირველხარისხოვანი ნავსადგური. ამ დღეს რადიოტალღებმა გაკვეთეს ეთერის სივრცე და ოდესაა აცნობეს წითელი არმიის მიერ დაწყებული შეტევის შეახებ სივარზე, ჩვენი ჯარების შეჭრის შეახებ ყირიმში, ჯანკოის აღებია შეახებ...

და ოდესა მხიარულობდა, მისი მკვიდრნი ხეიმობდნენ.

1944 წლის 10 აპრილის 20 საათზე საბჭოთა ქვეყნის გულმა — მოსკოვმა და შავი ზღვის ზომალდებმა სამშობლოს სახელით 36 საარტილერიო ზალპით ატყენეს მთელს შათლიოს ქალაქ ოდესა საშუღამოდ გაზარჯება...

შეუპოვრად და დაუღალავად მუშაობენ ახლა ოდესაელები თავისი მშობლიური ქალაქის აღდგენაზე. ომგადახდილი გმირი ქალაქი, ჩვენი დიადი სამშობლოს აახლო მეურნეობა აღდგენისა და განვითარების ფერხულში ჩაბმული, კვლავ მოწინავე საბჭოთა ქალაქების რიგებში დგება.

ნიკოლოზ ჯაში

ოდესა, პარტიის საოლქო კომიტეტის შენობა

(დასასრული*)

სახლიდან ფლორიზელის ხშირად წასვლამ შეაშფოთა პოლიქაენე. მან შვილს სათვალთვალოდ ხალხი მიუჩინა და გაიგო მისი სიყვარული მეცხვარის მშვენიერი ასულისადმი.

პოლიქაენემ ნახა კამილო, ერთგული კამილო, რომელმაც მისი სიცოცხლე ლეონტის მძვინვარებას გადაარჩინა, და მოსაურვა თან წაპყლოდა პერდიტას ცრუ მამის — მეცხვარის სახლში.

პოლიქაენე და კამილო, ორივე გადაცმულნი, ცხვრის პარსვის აღსანიშნავ დღესასწაულზე მივიდნენ მოხუცი მეცხვარის სამყოფელში. თუმცა უცნობები იყვნენ, მაგრამ, რადგან ცხვრის პარსვის დროს ყველა სტუმარი სასიამოვნოა, ისინი შეიწვიეს შინ და სთხოვეს ჩაბმულიყვნენ საერთო მხიარულებაში.

მხიარულებსა და შექცევის გარდა სხვა არა ჩანდა რა. სუფრები გაეშალათ და დიდი სამზადისი იყო სოფლური ღვინისათვის. ზოგი ჭაბუკი და ქალიშვილი სახლის წინ მოლზე ცეკვავდა, სხვა ყმაწვილი ბიჭები კართან მდგომი მეწვრილმანისაგან ბაფთებს, ხელთათმანებსა და სხვა წვრილმანს ყიდულობდნენ.

გარშემო რომ ეს ფუსფუსი იყო, ფლორიზელი და პერდიტა წყნარად მიმსხდარიყვნენ.

ნენ მყუდრო კუთხეში. ეტყობოდათ, ერთმანეთთან მუსაიფი უფრო ეამებოდათ, ვიდრე გარშემო მყოფთა ქარაფმუტულ დროსტარებასა და თამაშში ჩარევა.

მეფე ძე იყო გადაცმული, რომ შვიცს არ შეეძლო მისი ცნობა. ამიტომ ძე ახლოს მივიდა, რომ მათი საუბარი მოესმინა. ლაპარაკის უბრალო და მოხდენილმა კილომ, რომლითაც პერდიტა ებაძებოდა მის ვაჟს არამცირედ გააკვირვა პოლიქაენე. მან უთხრა კამილოს: „სე მშვენიერი გლეხის გოგო მე არაოდეს მინახავს. რაც უნდა ჰქნას ან სთქვას, მაინც უფრო დიდებული ჩანს თავის თავთან შედარებით; ეს ძლიერ კეთილმობილია ამ ადგილისათვის“.

„ჭეშმარიტად“, — მიუგო კამილომ, — „ეს ნაღებისა და ხაჭოს ნამდვილი დედოფალია“.

„ერთი მიბრძანე, ჩემო კეთილო“, — მიმართა მეფემ მოხუც მეცხვარეს, — „ეს ვინ ტურფა ჯეელი ემუსაიფება შენს ქალს? დორიკლეს ეძახიან, — უპასუხა მეცხვარემ. — „ამბობს, მიყვარს შენი ქალიო. და მართალი მოგახსენოთ, ვერ გაგვიჩვევია, რომელს უფრო უყვარს. თუ ჭაბუკმა დორიკლემ ეს შეირთო, ისეთ რამეებს მიუტანს მზითვად, რომ არც კი დაესიზმრება“. ის ამით პერდიტას პატიოაან თვლება გულისხმობდა. ამ პატიოსანი თვლების ერთი ნა

* დასაწყისი იხ. ჟურნალ „პიონიერის“ 1946 წლის № 12.

წილით ცხვრის ფარა რომ იყიდა, მერე დანარჩენი გულმოდგინედ შეინახა პერდიტას სამზივოდ.

შემდეგ პოლიქაენემ თავის ვაჟს მიმართა. „აბა, ყმაწვილო!“ — უთხრა მან, — „ჩანს, შენი გული იაეთ რამეს აღუესია, რომ ქეიფისთვის აღარა გცალია. როცა ახალგაზრდა ვიყავი, ჩემს სატრფოს ავავაუბდი ხოლმე საჩუქრებით, შენ კი მეწვრილმანე ისე გაიპტუმრე, რომ მიჯნურისთვის არაფერი გიყიდა“.

ჭაბუკი უფლისწული სულაც არ ფიქრობდა, რომ თავის მამა მეფეს ელაპარაკებოდა, და აეე უბასუხა: „მოხუცო, იგი არაღ აგდებ ასეთ ამოებდას. ის საჩუქარი, პერდიტა რომ ელო ჩემგან, ჩემ გულშია ჩაკეტილი“. მერე პერდიტას მიუბრუნდა და უთხრა: „ო, გამიგონე, პერდიტა, ამ მოხუცი დარბაისლის წინაშე, რომელიც აგრეთვე ერთ დროს მიჯნური ყოფილა; მან მოიამინოს, რააც ვაღიარებ“. ფლორიზელმა შემდეგ სთხოვა უცნობ მოხუცს, მოწმე ყოფილიყო პერდიტასთან ქორწინების საზეიმო ფიცრისა და ბოლოს უთხრა პოლიქაენეს: „გევედრება, დალოცე ჩვენი კავშირი“.

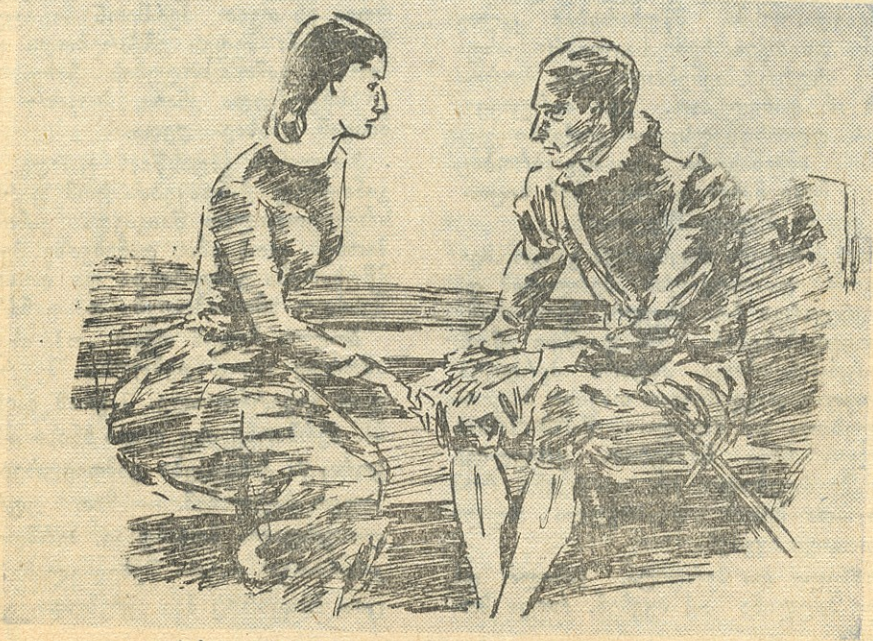
„თქვენი კავშირი კი არა, თქვენი გაყრა, ბატონო ჩემო!“ — შესძახა მეფემ და გამოეცხადა თავისი სახით. პოლიქაენემ დატუქსა შვილი, ამ მდაბალი წარმოშობის ქალის შერთვას რომ აპირებდა. თან პერდიტას

უწოდა „მეცხვარის გომბიო, კომბალი“ და სალანძღავი აახელები. თანაც დაემუქრა, თუკიდევ ეჩვენე ჩემს შვილს, შენ და შენს მოხუც მეცხვარე მამას მკაცრი სიკვდილით დაგაჯიოთ.

მერე დიდად განრისხებული მეფე გაემართა შინააყენ და უბრძანა კამილოსა, უფლისწულ ფლორიზელთან ერთად თან ხლებოდა.

როცა მეფე წავიდა, პერდიტამ, რომლის მეფური ბუნება აღაშფოთა პოლიქაენისაგან გაკიცხვამ თქვა: „თუმცა ჩვენი სულ დავიღუპეთ, მე მაინც დიდად არ შეიშინებია. ერთი ორჯერ კიდევ დავაპირე ხმის ამოღება და მკაფიოდ თქმა: იგივე მზე, რომელიც მის საახალეს აშუქებდა, ჩვეს აახლაც ხომ არ არიდებს პირს და ერთხაირად დააცქერის ორთავეს!“ — შემდეგ ნაღვლიანად დაუმატა: „მაგრამ ახლა გამოვერკვიე ამ სიზმრიდან. მე აღარ ვიდგოდვლებ. დამეხსენი, ბატონო, ჩემს ცხვრებს მოეწველი და ვიტირებ ჩემთვის“.

გულკეთილი კამილო პერდიტას ქცევის გონიერებამ და მოხდენილობამ მოხიზლა. მან გაითვალისწინა, რომ ახალგაზრდა უფლისწულს ძლიერ უყვარდა თავისი სატრფო და აეე აღვლად თავს არ დაანებებდა გვირგვინოსანი მამის ბრძანებით. ამტომ გამონახა ასეთი გზა, რომ მიჯნურებაც ერთად შეეყარა და თანაც აღრევე ნალოლიკები განზრახვაც აღესრულებინა.

...ფლორიზელი და პერდიტა წყნარად ბიზს ხდარიყვენ მუდრო კუთხეში.

კამილომ დიდი ხანია იცოდა, სიცილიის მეფე ლეონტი ჰეშმარიტი მონანივ რომ გახდა და თუმცა კამილო ახლა პოლიქსენე მეფის საყვარელი მეგობარი იყო, მაინც ვერ დაეთრგუნა სურვილი — ერთხელ კიდევ მოენახულებინა თავისი გვირგვინოსანი ბატონი და მშობლიური სახლი. ამიტომ მან შესთავაზა ფლორიზელსა და პერდიტას სიცილიის მეფის კარს წავიდეთ, იქ მოვასერებ შეგივრდომოთ, ვიდრე მისი შუამავლობით პოლიქსენესაგან პატივებს და ქორწინების ნებართვას არ მივიღებთო.

ამას სახარულით დაეთანხმნენ ისინი. კამილომ მათი გაქცევისათვის ყველაფერი მოაგვარა და მოხუც მეცხვარესაც ხებაღართო თან გაჰყოლოდა.

მეცხვარემ თან წაიღო პერდიტას პატიოსანი თვლები ნაშთი, მისი პატარა ბაღლობის ტანსაცმელი და ის ქალაღი, მის წამოსასხამზე ქინძისთავით მიბმული რომ ნახა.

ჩინებული მკზავრობის შემდეგ ფლორიზელი და პერდიტა, კამილო და მოხუცი მეცხვარე მშვიდობით მივიდნენ ლეონტის სასახლეში. ლეონტი ჯერ კიდევ დასტიროდა თავის გარდაცვლილ ჰერმიონეს და დაკარგულ შვილს. მან ძლიერ აღერსინად მიიღო კამილო და ბატონიშვილ ფლორიზელსაც გულითადად მიესალმა. მაგრამ პერდიტამ კი, რომელიც ფლორიზელმა თავის მეუღლედ გააცნო, თითქოს სულ შთანთქა ლეონტის ყურადღება, — მან შეამჩნია, რომ ის გარდაცვლილ დედოფალ ჰერმიონეს ჰგავდა. მისმა მწუხარებამ კვლავ თავი იჩინა და თქვა, ჩემი საკუთარი ასულიც ეგრე ტურფა ექნებოდა, ისე ბოროტად რომ არ დამეღუპათო. „და აგრეთვე“, უთხრა მან ფლორიზელს, — „თქვენო გულადი მამის ამხანაგობა და მეგობრობაც დაკვარგე. მისი ნახვა კი ახლა ჩემ სიცოცხლეზე უფრო მეტად მწყურია“.

როდესაც მოხუცმა მეცხვარემ გაიგო, მეფე როგორ დააინტერესა პერდიტამ და როგორ დაეკარგა მას ასული, ჩეილობაში რომ გადაეგდებინებინა, მან დაიწყო აწონდაწონა, როდის იპოვა პატარა პერდიტა, როგორ იყო გადაგდებული თავისი პატიოსანი თვლებითა და მალაღი წარმოშობის მაჩვენებელი სხვა ნიშნებით. ყოველივე ამით არ შეიძლებოდა არ დაესვენა, რომ პერდიტა და მეფის დაკარგული ასული ერთი და იგივე იყვნენ.

ფლორიზელი და პერდიტა, კამილო და ერთგული პაულინა იქ იყვნენ, როცა მო-

ხუცმა მეცხვარემ უამბო მეფეს, როგორ იპოვა ბავშვი და აგრეთვე ანტიგონე როგორ დაიღუპა; — მას დაენახა, დათვარა რომ შეიპყრო იგი. აჩვენა მდიდრული წამოსასხამი და პაულინას მოაგონდა, რომ ჰერმიონემ იმაში გაახვია ბავშვი. ამოიღო ძვირფასი სამკაული და პაულინას მოაგონდა, ჰერმიონემ ყელს რომ შეაბა ეს პერდიტას. და ბოლოს გადასცა ქალაღი, და პაულინამ იცნო თავისი ქმრის ნაწერი. უეცველად, პერდიტა ლეონტის საკუთარი ასული იყო. მაგრამ ოჰ! რა კეთილშობილ სულიერ ბრძოლას განიცდიდა პაულინა თავისი ქმრის სიკვდილის დარღსა და იმ სახარულს შორის, რომ წინასწარმეტყველება აღსრულდა და მეფის შემევიდრე, დიღიხნის დაკარგული ასული, იპოვეს. როდესაც ლეონტიმ შეიტყო, პერდიტა ჩემი ქალიაო, დიღად შეწუხდა, ჰერმიონე ცოცხალი რომ აღარ იყო, რომ თავისი შვილი ესილა. და ამ ჯავრმა ისე გახადა, რომ დიღხანს სხვა ვეღარა წარმოთქვა რა, გარდა სიტყვებისა: „ოჰ, დეღაშენი, დეღაშენი!“.

ეს სასიხარულო და ამავე დროს შემაწუხებელი სცენა პაულინას ჩარეგამ დაარღვია. მან ლეონტის მოახსენა; მე მაქვს გამოჩენილი იტალიელი მოქანდაკის ჯულიო რომანოსაგან გაკეთებული ქანდაკება, რომელიც ისე ძლიერ ჰგავს დედოფალს, რომ თქვენს უდიდებულესობას, ვიცი, ეამება, თუ წარმობრძანდებით ჩემს სახლში და ნახავთ; თქვენ თითქმის მზად იქნებით იფიქროთ, ეს თვით ჰერმიონეაო. ყველანი იქ წავიდნენ. მეფეს ერქარებოდა თავისი ჰერმიონეს გამოსახულების ნახვა, პერდიტას კი სწყუროდა ენახა, როგორი ყოფილიყო მისგან უნახავი დეღა.

პაულინამ გადასწია ფარდა, ამ სახელგანთქმულ ქანდაკებას რომ ფარავდა. ისე სრულყოფილად წააგავდა ქანდაკება ჰერმიონეს, რომ იმის დანახვაზე მეფეს მთელი მწუხარება განუახლდა და დიღხანს ვეღარ შესძლო ხმის ამოღება და განძრევა.

ბოლოს მეფემ თქვა: „ოჰ, ასე იღვა იგი, სწორედ ასე დიდებულად, მე რომ პირველად გავეტრფიადე. მაგრამ მაინც, პაულინა, ჰერმიონე ისე დიდი ხნისა არ იყო, როგორც ეს ქანდაკება გამოიყურება“. „მაშ, — მიუგო პაულინამ, — მით უფრო ჩინებული ყოფილა მოქანდაკე, ჰერმიონეს ქანდაკებისათვის ისეთი შეხედულება რომ მიუცია, როგორიც მას ექნებოდა, აქამდე რომ

ესე სრულყოფილად წაგავდა ქანდაკება პერმიონეს, რომ იმის დანახვასზე მეფეს ძალიან მწუხარება განუახლდა და დიდხანს ვეღარ შესძლო ხმის ამოღება და განძრევა.

ეცოცხლა. მაგრამ ნება მიბოძეთ, ფარდა ჩამოვაფარო, თქვენო უდიდებულესობავ, თორემ მალე იმასაც იფიქრებთ, მოძრაობას“.

„ნუ ჩამოაფარებ ფარდას! — შესაძახა მეფემ, — ცოცხალი არ ვიყო, თუ არ მოძრაობდეს! შეხედე: კამილო, არ გეჩვენება, რომ ამოისუნთქა? თითქოს მისი თვალი ცოცხალია“. „უნდა ჩამოვაფარო ფარდა, ჩემო ბატონო! — თქვა პაულინამ. — თქვენ ესე მოჯადოებული ბრძანდებით, თავს დაარწმუნებთ, ქანდაკება ცოცხალიაო. „ო, ტკბილო პაულინა! — უთხრა ლეონტიმ. — ნეტავ ასე ვირწმუნებდე მთელ ოც წელიწადს! მე მაინც მგონია, სუნთქავს, განხარაოსტატურ საკვეთს შეეძლო ოდესმე სუნთქვა გამოეკვეთა? დაი ნურავინ დამცინებს, უნდა ვაკოცო! „კმარა, ხელმწიფეო, თავი შეიკავეთ!“ — თქვა პაულინამ. — მის ბაგეზე წითელი ფერი ჯერ კიდევ სველია; თქვენს ბაგეებს გაისვრით ზეთის საღებავით. ჩამოვაფარო ფარდა?“ „ნუ, ნუ, ამ ოც წელიწადს!“ — შესძახა ლეონტიმ.

პერდიტამ, რომელიც მთელი ამ ხნის განმავლობაში მუხლმოყრილი ადგა და აღფრთოვანებული მდუმარედ შესცქეროდა თავისი უებრო დედის ქანდაკებას, ახლა დაჰძინა: „და ამდენივე ხანს მეც აქ ვიდგები და ვუყურებ ჩემს ძვირფას დედას“.

„ან თავი შეიკავეთ აღლეუებისაგან და წება მიბოძეთ ფარდა ჩამოვაფარო“, —

უთხრა პაულინამ ლეონტის, — „ან მოემზადეთ უფრო განცვიფრებისათვის. მე შემოდლია მართლაც ავამოძრაო ქანდაკება! დიახ, ჩამოვიყვანო კვარცხლბეკიდან და ხელი მოვაცილებინო თქვენთვის. მაგრამ თქვენ მაშინ გეგონებათ, თითქოს რაიმე ბოროტი ძალები მეხმარებიან, მე კი მოგახსენებთ, რომ ეს ასე არ არის“.

„რაც უნდა აქნევინო, — მიუგო გოცებულმა მეფემ, — თანახმა ვარ ვუცქირო. რაც უნდა ათქმევინო, თანახმა ვარ ყური ვუგდო, რადგან ისევე ადვილია მისი ალაპარაკება, როგორც ამოძრავება“.

მაშინ პაულინამ უბრძანა ყოველი შემთხვევისათვის წინდაწინ მომზადებული მემუსიკეებს, წყნარი და საზეიმო მუსიკა დაუკარითო. და ყველა მაყურებლის განსაცვიფრებლად ქანდაკება ჩამოვიდა კვარცხლბეკიდან და ლეონტის ყელთ მოექცო. მერე ქანდაკებამ ენა ამოიღო და ლოცვა დაიწყო თავის ქმრისა და ახლანდელი შვილის პერდიტასათვის.

არ არის საკვირველი, ქანდაკება რომ ყელს მოეხვია ლეონტის და ლოცულობდა ქმრისა და შვილისათვის. არ არის საკვირველი, რადგან ქანდაკება მართლაც თვით პერმიონე იყო, ნამდვილი, ცოცხალი დედოფალი.

პაულინამ ტყუილი მოახსენა მეფეს, პერმიონე გარდაიცვალაო. ეს მიაჩნდა ერთადერთ საშუალებად, რომ თავის გვირგვინო-

წანი ქალბატონისათვის სიცოცხლე შეენარჩუნებანა. მას შემდეგ პერპიონე ცხოვრობდა პაულინასთან და ვერაოდეს გადაწყვიტა ლეონტიასთვის გაეგებინებინა, რომ ცოცხალი იყო, ვიდრე არ შეიტყო, პერდიტა იპოვესო, რადგანაც, თუქცა მან დიდი ხნია წინათ მოუტევა ლეონტის თავისი შეურაცხყოფა, ვერ შეაძლო ეპატიებინა ის სიასტიკე, მეფემ ჩვილი შვილისადმი რომ ჩაადინა.

გარდაცვლილი დედოფალი რომ ასე მკვდრებით აღუდგა და დაკარგული ააუღლი რომ ასე იპოვა, მრავალტანჯულმა ლეონტიმ ძლივს მოახერხა მოჭარბებული საკუთარი ბედნიერების ატანა.

მილოცვებისა და გულთბილი მიმართების გარდა ყველა მხრიდან სხვა არა ისმოდა რა. განხარებულმა მშობლებმა მადლობა გადაუხადეს ბატონიშვალ ფლორიზელს, მათი თითქოს დაბალი წარმომობის ააული რომ უყვარდა. მერე დალოცეს კეთილი მოხუცი მეცხვარე ბავშვის განზრდისათვის. დიდად უხაროდათ კამილოსა და პაულინას, აქამდე რომ იცოცხლეს და ნახეს ყველა თავისი ერთგული სამაახურის ასე კეთილი ბოლო.

და თითქოს მარტო ეს აკლია ამ უცნაურ და მოულოდნელ ახარულის შეგებაათ, ეხლა თვით მეფე პოლიქსენე შემოვიდა სასახლეში.

როცა პოლიქსენემ პირველად დაკარგა თავისი ვაჟი და კამილო, მან იცოდა კამილო დიდხანა რომ სურდა სიცილიას დაბრუნება და იფიქრა, ლტოლვილები იქნებ იქ ვიპოვო. დიდი სისწრაფით დაედევნა მათ და აწორედ ლეონტიასთვის ამ უბედნიერეს დროს ჩამოვიდა.

პოლიქსენემ მონაწილეობა მიიღო საერთო სიხარულში. მან მიუტევა თავის მეგობარ ლეონტის მისდამი უსამართლო ეჭვანობა და მათ კვლავ უყვარდათ ერთმანეთი. ბავშვობის პირველი მეგობრობის მთელი გულთბილობით. ახლა უკვე აღარ იყო საშიში, რომ პოლიქსენე წინააღმდეგობდა თავისი ვაჟისა და პერდიტას ქორწინებას. პერდიტა ახლან უკვე „კომბალი“ კი არა, სიცილის ტახტის მემკვიდრე იყო.

თარგმნა ინგლისურიდან
ალ. ბამხრელიძემ

ქ. გომიკაშვილი

ნახატები ვ. ბელეცკაიასი

ავადმყოფი ლომი

ი გ ა ვ ი

ერთხელ ლომი გახდა ავად,
მადონდენ ახანავად
პეზობლები, პეგობრები,
დატვირთული ჰქონდათ მხრები.
ლომი იწვა ტყეში თბილად
ბალახებზე მშვიდად, რბილად.
ტურაპ — იხვი, მგელმა — ცხვარი
ლომა მართვეს საჩუქარი,
ვეფხვმა — შილი, დათვმა — თაფლი,
ციყვე — თხალი, თაგვმა — წაბლი.

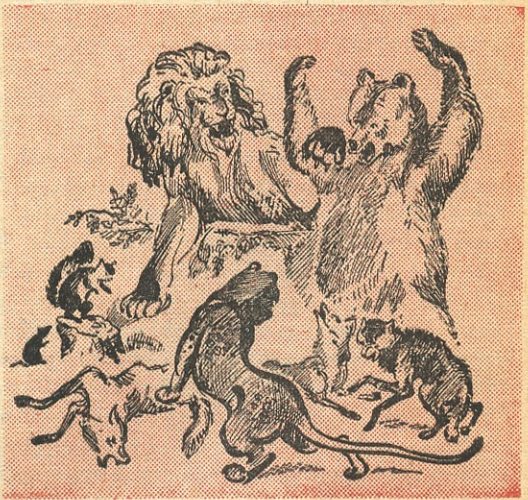
— დიდო მეფე, — თქვა დათუნამ.
არ აცალა მან თავუნამ
და წარმოთქვა: — არ ჩანს მელა,
ჩუქჩუმა და ქვეპძრომელა.
სიტყვა მგელმა გააგრძელა,
თქვა: შემხვდაო გზაში ციყვი,
ჩერჩეტი და ჰკუთი ბრიყვი,
მიდიოდა ლომთან ჩქარა
ხტუნა და ბეტიჩარა,

და მელია კუდაგრძელა
დააციროდა ციყვს და ყველას,
ვინც მოვედით თქვენთან, მეფე,
ვინც მას გზაში შევეფეთეთ. —

თურმე ამ დროს მელაკუდა,
ცბიერი და ჭორის გულა,
ბუჩქთან იწვა განაბული,
თვით ისმინა იქვე თქმული.
გაბრაზდა და წამოვარდა,
უცბად ლომთან შემოვარდა,
ძირს დაემხო ლომის წინა,
თათი მალა აიშვირა,
ატირდა და აზლუქუნდა,
ლომს ცრემლებით მიუბრუნდა:
— დიდო მეფე! დღეა სამი,
არ დავმჯდარვარ ერთი წამი,
ვწუხვარ, რომ ვერ მოვიარეთ.
ექიმები მოვიარე,
მთლად შევძარი მთა და ბარი
და წამალი უებარი,
რაც მოვარჩენთ ახლავ, მალე,
მე გავიგე, გენაცვალე!
რაც შეგვიცვლის ამ ჭირს ლხენად,
გახლავთ მხოლოდ რუხ მგლის ენა! —
თქვა მელამ და წარსდგა წინა,
ულვაშებში ჩაიცინა.
მგელს დაეცა შიშის ზარი,
ცახტახებდა ცოცხალ-მკვდარი.
ვეფხვმა შექმნა უცბად ღრენა,
ამოჰგლიჯა ხარბ მგელს ენა,
ლომს ჰიართვეს ენა, ჰოდა
მელა ჩუმად იცინოდა.
— არა, მეფე, — ხტოდა ციყვი, —
მე არა ვარ ისე ბრიყვი,

რომ ვერ მოვხვდე მელას ხრიკებს,
ეგ ცბიერი ხაფანგა გვრეგება.
მეილი მყავდა გულში ავად,
ექიმები სანახავად
რომ მოვიდნენ, თქვენზეც ვკითხე
და იმათ კი ასე მითხრეა:
— ერთ ცბიერა ჭირს თქვენი ჟინი,
ლომს მოარჩენს მელის ტვინი! —
ვეფხვმა აღარ დაახანა,
წუწისაყენ გაექანა,
მსწრაფლ იყარა ფლიდის ჟინი,
ლომს მიართვა ბელის ტვინი.
— ერთს მეც ვიტყვი, ჰკადრა დათვმა,
მაგრამ უცბად ლომია თათმა
შეაჩერა: — რად გაქეთ ომი? —
წამოიჭრა ზეზე ლომი:
— ვერ შემიცვლის ამ ჭირს ლხენად
ვერც ეგ ტვინი, ვერც მგლის ენა.
ის მომარჩენს, ის მიშველის
და ის მომცემა მხნე იმედებს,
თქვენი ენა, თქვენი ტვინი
ძმობისთვის რომ იმოქმედებს.

ვისაც უყვარს მეგობრობა, —
მოსპოს შური, მოსპოს ბტრობა!
უნდა აწამდეს ძმობის ძირი,
უნდა ჰქონდეს ერთი პირი.
ვინც ფლიდობით ეძება სახელს,
თვით მოჰყვება თავის მახელს!

ალექსანდრე თვალჭრელიძე

1913 წლის შემოდგომაზე თბილისიდან მოაკოვისაქენ მიმავალ მატარებლის კუბე-ში, ერთბაშად შეხვდნენ პეტერბურგის უნივერსიტეტის აღმასავლეთ ენათა ფაკულტეტის დოცენტი ივანე ჯავახიშვილი და დონის პოლიტექნიკუმის მინერალოგიური კაბინეტის თანამშრომელი ალექსანდრე თვალჭრელიძე. არდადეგებს შემდეგ ისინი სამშობლოდან ბრუნდებოდნენ — ერთი შორეულ პეტერბურგში, მეორე — ნოვოჩერკასკში. ახალგაზრდა ქართველი მეცნიერები იძულებული იყვნენ სამშობლოდან შორს ემუშავათ, რადგან თბილისში არ იყო მაშინ უმაღლესი სასწავლებელი, არ იყო სამეცნიერო ცენტრი, სადაც მათ შეეძლებოდათ თავისი ცოდნის გამოყენება. მაგრამ თრივეს გულში უღვივდა იმედი, რომ როდისმე დაბრუნდებოდნენ სამშობლოში, აქ იმუშავებდნენ და თავის ცოდნას მშობლიურ ხალხს მოახარებდნენ. ივანე ჯავახიშვილს უკვე გაუთნილი ჰქონდა ახალგაზრდა ნიჭიერი მინერალოგის სახელი და მან დაწვრილებით და გულდასმით გამოჰკითხა ვინაობა და მისამართი. ასეთი ცნობები უკვე ბლომად იყო თბილისის უნივერსიტეტის მომავალი ორგანიზატორისა და შეიანიშნავი ქართველი ისტორიკოსის უბის წიგნაკში, იგი აგროვებდა ცნობებს რუსეთში მომუშავე ქართველ მეცნიერთა შესახებ. ორივენი ვატაცებით ლაპარაკობდნენ საქართველოს მეცნიერების კერას შექმნაზე. სადაგურ ბესლანში ალექსანდრე თვალჭრელიძე ჩავიდა სხვა მატარებელში გადასადგომად...

მეორედ ისინი შეხვდნენ ერთმანეთს მხოლოდ 1918 წელს, როდესაც აღარყლდა

მათი დიდი ხნის ოცნება: თბილისში უნივერსიტეტი ჩამოყალიბდა. ცნობილი მინერალოგისა და გეოქიმიის ფუძემდებლის აკადემიკოს ვ. ნ. ვერნადსკის რეკომენდაციით თბილისის უნივერსიტეტის მინერალოგია კათედრა პროფესორად მოწვეულ იქნა მისი მოწაფე ალექსანდრე თვალჭრელიძე. მას აქეთ 27 წელმა განვლო, დღეს არ არის საქართველოში გეოლოგი, სამთო ინჟინერი ან სამთო მრეწველობათან დაკავშირებული სხვა რომელიმე აპეციალისტი, რომ არ იცნობდეს ალ. თვალჭრელიძეს, არ მოესმინოს მისი ლექციება, არ მიემართოს მისთვის რჩევისა და დარიგებისათვის.

ალექსანდრე ანტონის-ძე თვალჭრელიძე დაიბადა 1881 წლის 1 დეკემბერს ყუბანის ოლქის სტანიცა ბატალპაშინსკაიაში, პედაგოგის ოჯახში. სწავლობდა სტავროპოლის გამნაზიაში, შემდეგ მოაკოვის უნივერსიტეტის ფიზიკა-მათემატიკური ფაკულტეტის საბუნებისმეტყველო განყოფილებაზე. უკვე ატუდენტობის წლებში მუშაობდა პროფესორ ვ. ნ. ვერნადსკის მინერალოგიურ ლაბორატორიაში. 1902 წელს ატუდენტთა რევოლუციურ მოძრაობაში მონაწილეობისთვის გარიცხეს უნივერსიტეტიდან და ციხეში ჩასვეს ექვსი თვით... 1907 წელს კვლავ ადაღინის უნივერსიტეტში და ამ წლიდან დაიწყო მან საეცნიერო-კვლევითი მუშაობა გეოლოგიისა და მინერალოგიის დარგში.

1910 წელს ახალგაზრდა მინერალოგი გამგზავრა საზღვარგარეთ, გეტინგენში, სადაც იამენდა ცნობილი მინერალოგის პროფესორ მიუგუა ლექციებს, ხოლო 1912 წელს ეცნობოდა პრადისა და ბერლინის მინერალოგიურ მუზეუმებს.

ალექსანდრე თვალჭრელიძის ნიჭმა და არაჩვეულებრივმა ენერჯიამ სათანადო გასაქანი და გამოყენება მხოლოდ საქართველოში საბჭოთა წესწყობილების დამყარების შემდეგ ჰპოვა.

ალ. თვალჭრელიძემ ჩამოაყალიბა მინერალოგიისა და პეტროგრაფიის კათედრები სახელმწიფო უნივერსიტეტსა და კიროვის სახელობის საქართველოს პოლიტექნიკურ ინსტიტუტში.

მაგრამ ალ. თვალჭრელიძის დამახსოვრება სამშობლოსა და ხალხის წინაშე მდგომარეობს არა მხოლოდ იმაში, რომ მან დაწერა და განავითარა საქართველოში ისეთი დარგები მეცნიერებისა, როგორცაა მინერალოგია და პეტროგრაფია, არამედ იმაში, რომ მან მეცნიერებას ეს დარგები მჭიდროდ დაუკავშირა მრეწველობას და დააყენა ისინი სოციალიზატური მშენებლობის სამახსოვრში.

ჯერ კიდევ 1916 წელს ალექსანდრე თვალჭრელიძემ შეიქმნა საქართველოს თიხები. მან მოიარა ქუთაისის, ლეჩხუმის, რაჭის, შორაპნისა და ოზურგეთის მახრები და აღმოაჩინა მრავალი საბადო ბარიტისა და თიხებისა, მათ შორის ეკრეთოდებული „თავაბანი მიწა“ საბადოები გუმბრასა და ასკანაში.

მას შემდეგ იგი გულდასმით სწავლობს ამ თიხების თვისებებს. ააქტ ის არის, რომ ნავთობის გასაწმენდად და მისგან ნავთსა და ბენზინის მისაღებად საჭიროა ეგრეთწოდებული „ადაორბენტები“. ასეთ ადაორბენტებად ბაქოსა და ბათუმის ნავთსაწმენდ ქარხნებში ხმარობდნენ თიხას „ფლორიდინა“, რომელიც შორეული ფლორიდიდან და ჯორჯის შტატიდან მოჰქონდათ.

დიდი მუშაობის გაწევა და ძრავალი გამოკვლევების ჩატარება დაჰქირდა ალ. თვალჭრელიძეს, რომ გამოეკვლია გუმბრისა თიხის თვისებები და დაედგინა მისი გამოყენების ტექნოლოგიური პროცესი.

1929 წელს საბოლოოდ დადგინო იქნა ახალი მინერალის „გუმბრინის“ ტექნოლოგიური ღირსებები. აღმოჩნდა, რომ გუმბრინი გაცილებით უფრო უკეთეს შედეგებს იძლევა, ვიდრე ამერიკული თიხა „ატაპულგუს“ ჯორჯის შტატიდან.

1930 წელს ჩამოყალიბდა ტრესტი „საქართველოს გუმბრინი“, ხოლო 1932 წელს, ტრესტის მუშაობის გაშლასთან დაკავშირებით, საბოლოოდ შეწყდა ამ ნედლეულის შემოტანა ამერიკიდან. დღეს ბაქოსა და გროზნოს ქარხნები გუმბრინით წმენდენ ნავთს და გუმბრში ფართოდაა გაშლილი ამ მინერალის მოპოვება. წარმოების გაშლამ აუცილებელი გახდა მაგისტრალური ხაზიდან გუმბრამდე სავანგებო რკინიგზის ხაზის გაყვანა. 1947 წელს მოპოვებული იქნება ამ ძვირფასი ნედლეულის 85.000 ტონა, რაც 4-5 ჯერ აღემატება ანკლისის მთელ მოპოვებას და მხოლოდ აბჯერაა ნაკლები ამერიკის მოპოვებაზე. მეოთხე

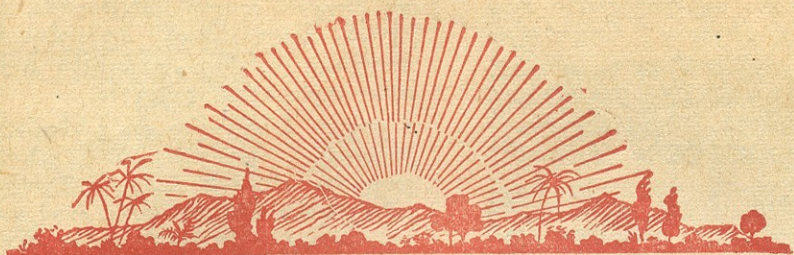
სტალინური ხუთწლედის ბოლოს, 1950 წელს, გუმბრინის მოპოვება 250.000 ტონამდე ავა. ამ მაგალითიდან ნათლად ჩანს, თუ როგორ შეძლო მეცნიერმა, მრავალწლიანი გულდასმითი მუშაობის შედეგად, სრულიად უცნობი „თავაბანი მიწის“ უცნობი თვისებების დადგენა.

ყოველ მინერალსა და ქანში ალ. თვალჭრელიძეს აინტერესებს უპირველესად ყოვლისა, ის, თუ რისთვის შეიძლება მისი გამოყენება. ამტომ არის, რომ მან შეძლო სოციალიზატური მეურნეობის სამახსოვრში დაეყენებინა მრავალი მინერალი და ქანი, რომ მან შეძლო აღმოეჩინა და შეესწავლა მრავალი ახალი საბადო უძვირფასესი ნედლეულისა და ამ საბადოების ადგილას დღეს ქარხნები და მთელი სოფლებია აგებული. ზუაბათონის ფეროშენადნობთა ქარხანაში ფერო-სილიციუმის შენადნობის მიაღებად იყენებენ მინერალ ქალცედონს. ეს მინერალი აჯამეთში აღმოაჩინა ალ. თვალჭრელიძემ. დღეს აჯამეთის საბადოსკენ გაყვანილია რკინიგზის ხაზი და აჯამეთის ქალცედონი გააქვთ ფერო-სილიციუმის მისაღებად. 1931 წელს ზემო-რაჭაში — ურავა და ლუხუნში — ალ. თვალჭრელიძემ აღმოაჩინა დარიშხანის მინერალების საბადოები. დღეს ურავსა და ლუხუნში აგებულია გამამდიდრებელი ქარხნები, რომლებიც აწვდიან თეთრ დარიშხანს სამედიცინო მრეწველობას.

საბჭოთა მეცნიერი ალექსანდრე თვალჭრელიძე შეასანიშნავი პოპულარიზატორია. იგი ავტორია მრავალი პოპულარული წერილისა საქართველოა ბუნებრივ სიმდიდრეთა შესახებ.

მრავალწლიანი ნაყოფიერი მუშაობისათვის ახალი მინერალური ნედლეულის აღმოჩენისა და გამოვლინების დარგში ალ. თვალჭრელიძე დაჯილდოებულია ლენინის ორდენით და შრომის წითელი დროშის ორდენით, საქართველოს მთავრობამ მიაკუთვნა მას მეცნიერებისა და ტექნიკის დამახსოვრებული მოღვაწის საპატიო წოდება. 1941 წელს იგი არჩეულ იქნა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილ წევრად და საწარმოო ძალთა შემსწავლელი საბჭოს თავმჯდომარედ. დღეს 65 წლის მსცოვანი მეცნიერი კვლავიღებურ ენერგიითა და ახალგაზრდული გატაცებით მუშაობს საყვარელ სარბიჯზე.

კ. ჯამრიშვილი

სად იბადება დღე?

დადგა ახალი წელი.

კრემლის კურორტებმა თორმეტი დაკრა. გვამცნო 1947 წლის 1 იანვარი მოსკოვის დროით. მაგრამ 1 იანვარი ამ მომენტში მხოლოდ მოსკოვის სასაათო ზონაში* — თვით მოსკოვში, აგრეთვე ლენინგრადში, კიევი, ოდესაში. მოსკოვის დასავლეთით კი ჯერ ისევ 1946 წლის 31 დეკემბერია, ხოლო მოსკოვის აღმოსავლეთით 1 იანვარი უკვე კარგა ხანია, რაც დადგა. აი თუნდაც თბილისში ახალი წელი ერთი საათით ადრე დადგა, უფრო აღმოსავლეთით მდებარე საბჭოთა ქალაქებში: სვერდლოვსკში — ორი საათით ადრე, ომაკში — სამი საათით, კრასნოიარსკში — ოთხი საათით, ირკუტსკში — ხუთი საათით, იაკუტსკში — ექვსი საათით, ვლადივოსტოკსა და ხაბაროვსკში — შვიდი საათით, ოხოტსკში — რვა საათით, კამჩატკაზე — ცხრა საათით, ჩუკოტკაზე — ათი საათით ადრე. ხოლო დასავლეთით, ვთქვათ, ნიუ-იორკში, ჩუკოტკასთან შედარებით, ახალი წელი დადგება 17 საათის შემდეგ, სან-ფრანცისკოში — 20 საათის შემდეგ და ჰავაის კუნძულებზე მხოლოდ 23 საათის შემდეგ.

რატომ ხდება ასე?

იმიტომ, რომ დედამიწის სხვადასხვა მერიდიანზე ერთსა და იმავე მომენტში სხვა-

დასხვა დროა, სხვანაირად რომ ვთქვათ, დედამიწის მერიდიანები მზის ქვეშ სხვადასხვა დროს გაივლიან ხოლმე და, მაშასადამე, სავსებით ბუნებრივია, რომ ზოგან ადრე დადგა ახალი წელი, ზოგან კი უფრო გვიან.

მაგრამ სად დაიწყო იგი, სახელდობრ რომელ მერიდიანზე, დედამიწის რომელ კუთხეში დადგა ყველაზე ადრე ეს პირველი იანვარი, და, საერთოდ, სად „იბადება“ ხოლმე ყოველი ახალი დღე?

ჯერ ერთი, რომელ მერიდიანზეც არ უნდა დაიწყო დღე, რაკი დედამიწა ბურთოვანებრია, დღე ირგვლივ შემოუბრუნებს მას და თავის საწყის ადგილს დაუბრუნდება, აქ ჩაქრება და დასაბამს მისცემა შემდგომ ახალ დღეს.

გარდა ამისა, რაკი დედამიწა თავის დერძის გარშემო დასავლეთიდან აღმოსავლეთისაკენ ბრუნავს, ყოველი ახალი დღე აღმოსავლეთიდან იწყება და დასავლეთისაკენ მიდის. ბურთოსებრ დედამიწაზე აღმოსავლეთი და დასავლეთი აუცილებლად უნდა შეხვდნენ ერთმანეთს. მაშასადამე, სადღაც უნდა არსებობდეს ის ერთი, საერთო საზღვარი, რომელიც 1-ლ რიცხვს ყოფს 31 რიცხვისაგან, იანვარს დეკემბრისაგან, დამდეგ წელს განვლილი წლისაგან, უნდა არსებობდეს საზღვარი, რომელიც მიჩნეულია ყოველი ახალი დღის საწყისად მთელი დედამიწისათვის.

* იხ. ჟურნალ „ბიონერის“ 1945 წლის № 9, წერილი „ზონური დრო“.

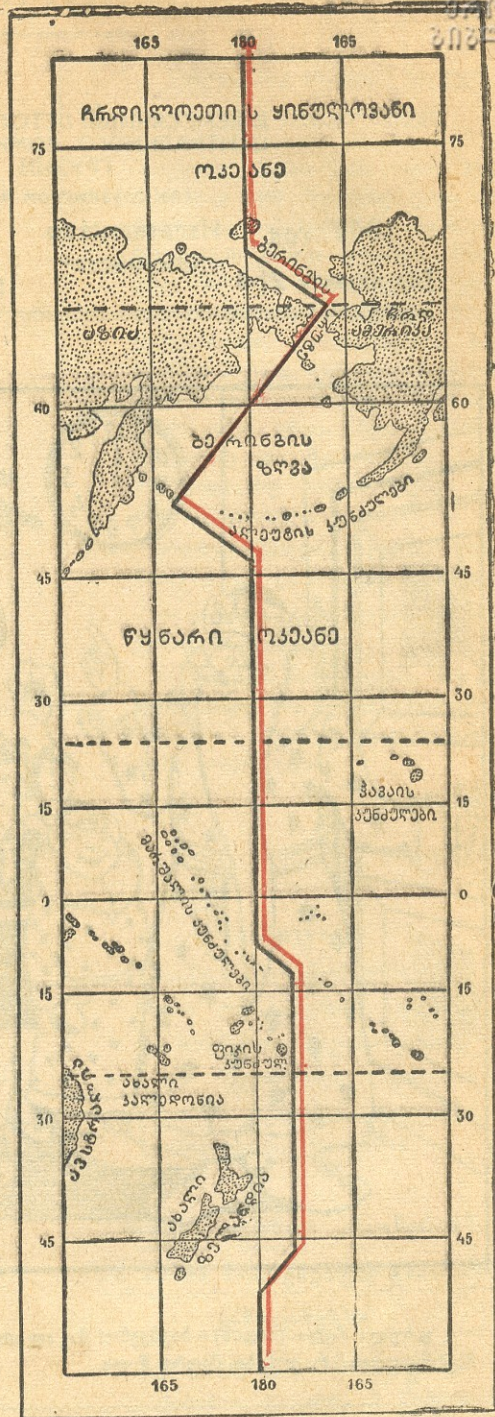
და იმ შეთანხმდნენ, რომ ასეთ საზღვრად ჩაითვალოს ხაზი, რომელიც დაახლოებით ემთხვევა 180° მერიდიანს გრინიჩიდან. მას უწოდეს „თარიღთა ცვლის ხაზი“, ანუ დროის ადემარკაციო ხაზი. იწყება იგი ჩრდილოეთის ყინულოვან ოკეანეში, გადის ბერინგის არტუტზე, აზიასა და ჩრდილოეთ ამერიკას შორის, და მიდის სამხრეთით წყნარი ოკეანის წყლებით ტეხილი ხაზის სახით ისე, რომ ხმელეთზე არაად არ გაივლოს (ეს იმიტომ, რომ უნერხული იქნებოდა ხმელეთზე ერთი და იგივე დღე ერთ ქალაქში, ვთქვათ, ხეთშაბათად ჩაგვეთვალო და მის მეზობელ ქალაქში—პარასკევად). მარშალის კუნძულები, ფიჯის კუნძულები, ახალი კალედონია, ახალი ზელანდია რჩება ამ ხაზის დაავლეით, ხოლო ალექსანდრის კუნძულები, ჰავაის კუნძულები—აღმოსავლეთით.

ამ წარმოსახვით ხაზზე, რომელიც წყნარი ოკეანის უკაცრიელ წყლებს ჭრის, ხდება დღეების, თვეებისა და წლების ცვლა. ამ თითქოს მოთავსებულია კალენდრის შესავალი კარები: ამ იბადება ყოველი ახალი დღე, ამ არის ყოველი ახალი წლის აკვანი.

ჩვენი დიდი საბჭოთა ქვეყანა თავისი განაპირა მხარეებით შორეულ აღმოსავლეთში მიდის, თვით „თარიღთა ცვლის ხაზს“ ებჯინება, რუკაზე პატარა წერტილებით არის აღნიშნული კუროლის კუნძულები. და როდესაც იქ, ამ შორეულ წერტილებზე, მთავრდება სამუშაო დღე და აღამოა ბინდი გადაეფარება არემარეს, საბჭოთა ქვეყანა მეორე ნაპირზე, ბალტიის ზღვის სანაპიროზე, იწყება განთიადი. კალინინგრადში, ამ ყველაზე დასავლეთულ საბჭოთა ქალაქში, ხმაურა იწყებენ ნავსადგურის ამწევი კრანები და ექსკავატორები, იტვირთება მათფლიოს ყოველი კუთხიდან ამ მოსულ გემები, გუბუნებს გაღვიძებული ნავსადგური.

ჭეშმარიტად, ჩვენს ქვეყანაში მზე არ ჩადის.

ყოველი ახალი დღე, თვე თუ წელი პირველად „ფეხს“ ჩვენს მიწაზე შემოდგამს. აქედან იწყება განთიადი მთელს დედამიწაზე.

(დასასრული შემდეგ ნომერში)

თარიღთა ცვლის ხაზი.

31/15
Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

ПИОНЕРИ

ЕЖЕМЕСЯЧНЫЙ ДЕТСКИЙ ЖУРНАЛ
ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА ЛКСМ
ГРУЗИИ

(на грузинском языке)

1947 год Издательство №1
Год издания 21-й "Комунисти" ЯНВАРЬ

გახსულა წელი (მოდის) — ბავშვებო! მაგალითი ჩემგან აიღეთ. მე არასოდეს არ ვრჩები მეორე წელს.

სარედაქციო კოლეგია: ი. აბაშიძე, აკად. ნ. ბერძენაშვილი,
შ. გვინჩიძე (პ/მგ. რედაქტორის მაგიერ), ვ. ვარლიაშვილი პროფ. გ. თავაშვილი,
ბ. კეცხოველი, პ. მეტრეველი, ნ. ნაყაშ-ძე.

შე 0077, ღირსეულობა 7000, გადომც. № 11, სტაბის შეკვეთა № 125, ბერის სახელობის კომბინატი „კომუნისტი“
თბილისი ქ. № 28. ყურნალის გარეკანი დატეხილია საქ. ს.რ. საგემოვნო მრეწვ. სამინისტროს ლილიგრაფიაში.

შინაგანი

ანდრო თევზაძე — სალამი აბა-
ლო წელი (ლექსი) ვარტყა-
ნის მე-2 გვ.

- მურმან ლებანიძე — ძია
ლენინის წიგნები (ლექსი) . . . 1 "
- ვლადიმერ სულაბერიძე — მზად
ვართ! (ლექსი) . . . 2 "
- თა მახაბელი — საყვარელი
ბიჭუნები (ნარკვევი) . . . 2 "
- როდიონ ქორქია — ლუგელა
(ნარკვევი) . . . 5 "
- ოთარ ჭელიძე — პაპა თომას
ნამზობა (სამეფოსის ლე-
გენდა) . . . 7 "
- გიორგი ქუჩიშვილი (ნეკრო-
ლოგი) . . . 10 "
- მიხეილ ალუაშვილი — პიეტი
ჩვენთან იყო... (ლექსი) . . . 10 "
- ირაკლი აბაშიძე — წიგნის შე-
სახებ (ლექსი, გადმოკეთე-
ბული ს. მარშაკიდან) . . . 11 "
- ლ. ხომერიკი — რუსეთის ადია-
ციის მამა (ნარკვევი) . . . 14 "
- დიად მშენებლობათა ხუთ-
წლელი . . . 16 "
- ნიკოლოზ ჯაში — ოდესა
(საბჭოთა კავშირის გმირი-
ქალაქები) . . . 18 "
- ჩარლზ ლემბი — ზამთრის
ზღაპარი (დასასრული) . . . 22 "
- კ. გუგიაშვილი — ავადმყოფი
ლომი (იგავი) . . . 26 "
- კ. ჯავრიშვილი — ალექსანდ-
რე თვალტურღლიძე (ქართული
მეცნიერები) . . . 28 "
- შ. გვინჩიძე — სად იბადება
ლდე? (საუბარი ასტრონომი-
ულ საკითხებზე) . . . 30 "
- გახსული წელი . . . (ნახატი
მ. ოთაროვისა) . . . 32 "
- გასართობი — გარეკანის მე-3 გვ.

გარეკანზე მხატვარ ნ. ფოლხაძის
ნახატი "ახალი წელი"

რედაქციაში შემოსული ხელნაწერები
ავტორებს არ უბრუნდებათ.

რედაქციის მისამართი — თბილისი,
ლენინის ქუჩა, № 28.
ტელ. № 8-81-55

აკროსოსკოკრი

1. მრავალწახნაგოვანი გეომეტრიული სხეული, 2. ახალი წლის თვე. 3. მოგრძო წრე, 4 მარადმწვანე ხე, 5. მდინარე გერმანიაში, სადაც სამამულო ომში შეზღვენენ ერთმანეთს საბჭოთა და მოკავშირე ჯარები, 6. შენობა ბერლინში რაზედაც მემორებმა ეგოროვმა და ქანთარიაშვილმა ააფრიალეს გამარჯვების დროშა, 7. XVIII საუკუნის გამოჩენილი ქართველი მხედართმთავარი.

8. საქართველოს დავოსი, 9. მკვერმეტყველი, კარგი მოლაპარაკე, 10. რუსი საბავშვო მწერალი, რომელიც დაიღუპა სამამულო ომში, 11. უმაღლესი სასწავლებელი, 12. გამოჩენილი მხედართმთავარი, კავკასიის დაცვის აქტიური მონაწილე, 13. თებერვლის რომელ რიცხვს არის დანიშნული საქართველოს უმაღლესი საბჭოს არჩევნები, 14. ქალაქი ყუბანში, რომელიც გაათავისუფლა ქართველ მეთაართა დივიზიამ, 15. ელექტროძრავის ერთეული.

16. სახამთრო სპორტული იარაღი, 17. ქება, 18. დედამიწის ერთი ნაწილი, 19. დიდი ქალაქი მდინარე ნევაზე.

20. დიდი სამამულო ომის მონაწილე ქართველი გმირი, 21. მარქსიზმის ერთ-ერთი კლასიკოსი, 22. სასწავლო დაწესებულება.

როგორც მოხვალ სვინაო,

ისე წახვალ ზინაო

ძველად ასეთი წესი იყო: მოყვრის სანახავად რომ მივიდოდა კაცი, ძღვენს მიუტანდა—ხაჭაპურებს, ჩურჩხელებს, ხილს, გასუქებულ დედალს. მასპინძელიც, რა თქმა უნდა, დავალებული არ დარჩებოდა და პატივცემულ მოყვარეს დატვირთულს გაისტუმრებდა. ბოლოს ძღვენის მიტანა თანდათან მოისპო, მისვლა-მოსვლა კი მოყვრებს შორის დარჩა, რა თქმა უნდა. ასეთ შემთხვევაში სტუმარიც და მასპინძელიც ბოდიშს მოიხდიდა, თუ რატომ მოვიდა ან მოდის ხელცარიელი.

ერთხელ ნათლია (სვინა) ესტუმრა ნათლიდედას და ბოდიში მოიხადა:

— კოჭლი ცხენი მყავდა და ამიტომ ვერაფერი წამოვიღეო.

— ვაი შენს ნათლიდედას, თუ იქიდან ვერა წამოიღორა, აქედანაც რომ ვერაფერს წაიღებსო!—მოსწრებულად მოიხადა ბოდიში ნათლიდედამ.

3. ჭანიშვილი

ამოცანა

თქვენ მატარებელში ზიხართ და გასურთ გაიგოთ, რა სიჩქარით მიდის იგი.

ეს შეგიძლიათ გაიგოთ ვაგონის თვლების რელსებზე რაკუნით. როგორ?

პასუხი უფრონალ „პიონერის“

№ 10-ში მოთავსებულ გასართობ

გამოცანებზე

გეოგრაფიული ჩაინვორდი

1. აბსინია, 2. აბო, 3. ორინიკო, 4. ორასი, 5. იანვარი, 6. რიო დე-ჟანეირო, 7. ობი, 8. იმერეთი, 9. თბილისი, 10. ირკუტსკი, 11. ინდიანა, 12. აჭარა, 13. როსტოვი, 14. ვიტებსკი, 15. იაფა, 16. ანი, 17. ივანოვო, 18. ორისაბა, 19. ბაქო, 20. ქუთაისი, 21. სტალინგრადი, 22. ინგლისი.

